

MAGYAR LAPOK

XI. évfolyam, 186 (3050) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, 1942 augusztus 19

Szent István öröksége

Irtta: Dr Paál Arpád

Már a kilencszáz esztendő távolságát is túlhaladja az az idő, mikor Szent István királyunk megszervezte a magyarok keresztény országát, s a törzsi különállások lazá összefüggése helyébe a királyság központi hatalmát hozta összetartó erőnek. Ez az országszervezés egyúttal a magyarság keresztény hitre térésének a nagy életfolyamatát is megindította, illetve a keresztény életfolyamatot olyan megerősítő intézményekkel látta el, hogy azok azóta is időállóan fennmaradtak, s a magyarság erkölcsi és szellemi erejét fenntartották, gyarapították, megpróbáltatások ellen megvédték, gyászos időkben vigasztalásként hatottak, diadalmas időkben az elbizakodott túlzások mérséklői tudtak lenni. Végül sorban Szent István országszervező és keresztényesítő műve alapozta meg azt a nemzetéletet, mellyel a magyarság Európa nyugati és keleti hatalmi áramlásai között mindmáig megmaradhatott.

Ha az áramlások közötti örökös küzdelemre gondolunk, lehetetlen meg nem illetődnünk, hogy ennyi viharos zajlás után is, a pusztító és emelő hullámzások ellentétes mozgásából is a magyarság sorsa mindig valami újabb fölépüléssel tudott kibontakozni. Lehetetlen meg nem éreznünk, hogy a magunk gyarló erői talán sohasem tudtak volna megküzdeni annyi tragikus hányattal, ha nem valami csodálatos magasabb életörvény igazgat és vezet bennünket. Ennek a magasabb életörvénynek a parancsa szerint a tragédiák is csak tanító és lélekedző nagy változatok voltak, melyek a halál ijesztő közelségének a megjelenésével is az életörvénnyel új és új erőfeszítéseit serkentették föl. A tragédiák ostorcsapásai az elhanyagolt, a lappangó életerőket szőlítették munkába, s a pusztulás legremsesebb vonaglásai nyomán is az újraéledés feltámadása következett.

Szentistváni örökség ez a csodálatos megújulni tudás, mely az emberi erők fölötti istenséggel kormányozza a népek sorsát. Szentistváni örökség az, hogy a keresztény hit végtelenlátásával az élet nagyobb távlataiba emelkedhetünk, a szánandó vergődések fölött az örök rendeltetések gondolatával erősödhetünk, s hogy a napok kinlódásaiban megérezhetjük a jövődőrét való érdemszerzés kötelességét. A keresztény hit a szenvedések nagy értelmét, a megpróbáltatások tökéletesítő hatását tanítja a népeknek, s a kétségbeesítő anyagi körülmények között is a szellemvilág magaslatába emel és csüggedni nem enged. E keresztény Istenhit nélkül az elmúlt századok során, vagy éppen a legutóbbi országdarabolás után is a magyarság csak vég-

leges elbukás martaléka lehetett volna. Hogy mégis újra összeszedhetjük magunkat, az a keresztény hit feltámasztó erejének a hatása. És ez az örök feltámasztást hirdető kereszténység, ahogyan azt legkisebb életviszonyunkra nézve is hinni és átélni tudjuk: az mind-mind Szent Istvántól kapott örökségünk.

Mostanában sok szót hallunk a szentistváni gondolatról, a szentistváni országszervező eszméről. Különösen az időszerűvé lett nemzetiségi kérdéssel kapcsolatban hallunk sokat, hogy ez a szentistváni gondolat a különböző népek közötti országokékat szabályozza. Idézük Szent István intelmeiből, melyeket Imre herceghez intézett, azt a részletet, mely idegen népek és másnyelvűek szíves befogadásáról szól, mondván: „Gyöngye és törekény az egy nyelvű és megszokású ország.” Hogy ez az idézet tulajdonképpen a kilencszáz év előtti királyi udvartartás berendezésében akarja a barátságos külföldiek segítségét a káros és „magahitt szívű” idegenek ellen, az már a Szent István intelmei szövegéből is világosan kitűnik. Eből tehát nem lehet következtetni a

soknyelvű ország üdvös voltát, hanem inkább azt, hogy a vendégnepektől is Szent István eszméje szerint az ország javára való közremunkálást kell elvárunk. Hogy tehát „magahitt szívű idegenek” az ország részei nem lehetnek.

Ha a nemzetiségi kérdés nagy időszerűségében Szent István király országalapító ténykedéseit is alapul kívánjuk venni, mindenesetre történelmi indoklottsággal tehetjük ezt. Szükséges azonban, hogy Szent István országrendező szellemét félre ne értsük és félre ne magyarazzuk. Az együttélő népeknek nem gyöngeséget és törekénységet kell hozniok a magyar kereszténység országába. hanem együttérzést és szerves életkölcsonosséget, hogy az ország fennmaradjon a keresztény hit bizonyosságában és szilárdságában, s a magyar az ősök hagyományainak tiszteletében. Mert erről is szól, az ősök tiszteltéről Szent István királyunk intelme Imre herceghez: „Tudd meg, hogy legnagyobb dize a királyságnak: az előbbeni királyok nyomában járni és követni a tisztas atyákat. Mert va-

laki megutálja az ő eleinek végzésit és Isten törvényére gondja nincsen, elpusztul”. És tovább meg azt mondja Szent István intelme: „Kicsoda az a görögök közül, aki görög törvénnyel igazgatná a rómaiakat? avagy kicsoda az a rómaiak közül, aki római törvénnyel igazgatná a görögöket? Senki. Kövesd ezért az én szokásaimat, hogy a te néped között kiváltképpen becsültesse!”.

A szentistváni gondolatot tehát nem lehet úgy idéznünk, mint a magunkról való lemondás kifejezését, a magunk nyelve és szokásai földadását, illetve alárendelését a többnyelvűség és többszokásúság szerinti országszervezésnek. Szent István a magyar kereszténység országát alapította meg, s ez az ő igazi öröksége, melyet teljes megértéssel és teljes átérzéssel kell átadnunk az utódoknak. Politikailag időszerűvé váló egyes kérdésekre is Szent István egész országalapító szellemét kell alkalmaznunk, s nem egyes kiragadott szavait, melyeket az ősi magyar szellem életörvényeivel elmentébe is lehet állítani, mint akár a szentírás egyes kiragadott szavait magával az Istennel.

Szent István király öröksége legnagyobb történelmi kincse a magyarságnak. Ezt a kincset a maga nagy egészében kell megőriznünk, s nem szabad hamis aprópénzekre váltanunk.

Dieppenél széles arcvonalon partraszállást kíséreltek meg az angolok

Tervszerűen folyik a partraszállás gyalogos és páncélos erők megsemmisítése. Hatalmas légi és tengeri erők támogatták a partraszállást

Berlinből jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A britek szerdán a kora reggeli órákban erős tengeri és légi harci erők bevetésével partraszállást kíséreltek meg a Csatorna francia partján. A gyalogsággal és páncélosokkal partraszállott britek a német csapatok kemény ellenállásába ütköztek. Az azonnal meggyújtott német tüzéségi tűz több brit páncélos harciocsit megsemmisített. A német ellenintézkedések tervszerűen folynak.

Több csapatszallító hajót már a part elérése előtt elsüllyesztettek

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: Az angoloknak a Csatorna partján szerdára virradó éjszaka végrehajtott partraszállási kísérletével kapcsolatban, kiegészítően közlik, hogy az angol támadás Dieppetől nyugatra és keletre széles vonalon következett be, a város és a kikötő elleni támadás azonnal a német elhárításba ütközött. A partraszálló angolok egyrészt már megsemmisítették, sok páncélost kilöttek, több csapatszallítóhajót elsüllyesztettek. A teljes tisztogatásra irányuló ellentámadás folyamatban van.

Lapzártakor jelentik: (MTI) Újabb hírek érkeztek német katonai köröktől a dieppe-i partraszállásról. Ezek szerint a jelenlegi támadás nagyobb méretű, mint az előző támadások voltak és tulmegy az angol katonai vállalkozás lehető méretein. A tisztogató harcok nyomán már is több száz halott az angol veszteség. Több csapatszallító hajót már a part elérése előtt elsüllyesztettek. A teljes tisztogatás munkája tervszerűen folyik.

Milánóból jelentik: (MTI) A torinói lapok jelentése szerint a földközi-tengeri csatában résztvevő hadihajókról és szállítóhajókról készült kitűnő légifelvétel az mutatják, hogy folyami pontonokat és nagy motorcsónakokat, vagyis partraszálláshoz szükséges eszközöket is vittek magukkal. Kétségtelen, hogy a hajókaraván elsősorban azt a célt szolgálta, hogy Máltát a legszükségesebb anyagokkal ellássa, másrészt nincsen kizárva, hogy partraszállást akartak végrehajtani a Földközi tengeren, az afrikai vagy az európai parton.

Csucsomagasságot ért el ebben a hónapban az angolszöszök hajótervesztése

Rómából jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: A Popolo di Roma a tengelyháború állásáról írott cikkében megállapítja, hogy az angolszöszök hajótervesztése ebben a hónapban csucsomagasságot ért el. — Augusztus első felében a német búvárnaszádok 550.000 tonna hajóteret

Vigyázat!

A Darmol hashajtót utána-
zák. Ügyeljen, mert minden
tablettán a „DARMOL”
szóval és T alakú bevágás-
nak kell lenni. Kimondottan
eredeti csomagban kérje.

DARMOL

súlyszettek el, amihez hozzájárul még az a nagy hajókaraván, amelyet olasz és német tengeri és légi erők a Földközi tengeren semmisítettek meg. Továbbá az a veszteség, amelyet az angolszászok a Csendes óceánon a japán haderő tevékenysége követke-

tében szenvedtek. Az angolszász hatalmak a háború kitörésekor 32 millió tonnányi hajóterrel rendelkeztek. Ebben a számban benne foglaltatnak azok a hajók is, melyeket más nemzetek tulajdonából kebeleztek be az angolszász hatalmak. Ehhez a tonnatartalomhoz hozzá kell venni még 12 millió tonna hajóteret, amit a háború folyása alatt építettek. Ezzel szemben eddig több, mint 26 millió tonna hajóteret pusztítottak el. Az ellenség tehát elvesztette hajóterének kétharmadát és a megmaradt egyharmadrész sem teljes értékű, mert részben megrongálódott és a tengeri szállításra használhatatlanná vált hosszabb rövidebb időre

Hősihalált halt egy neves olasz író a magyar frontszakaszon

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Beavatott helyről nyert értesülés szerint a keleti hadszíntéren küzdő magyar hadsereg arcvonalán változatlan hevességgel tart a harc. Bár az ellenséges légi erők tevékenysége észrevehetően csökkent, a földi erők küzdelmében a támadások és ellentámadások még sűrűn váltakoznak. Az ellenségnek a bevetett nagy tömegek ellenére sem sikerült megvalósítania tervét. E harcokban hősi halált halt Franco Vellani Dionisi a neves olasz író és költő, aki a honvéd haditu-

dósító században a magyar seregetek arcvonalán küzdött.

Egy ellentámadást végrehajtó csapat megsebesült honvédparancsnokának helyére állva, átvette a parancsnokságot és hősi lendülettel végrehajtott roham közben lelte hősi halált.

Rendkívül kitűnt a legutóbbi napok küzdelmeiben Laky Dezső százados, aki ismételtén végrehajtott kiváló fegyvertényeivel már eddig is számtalan példáját adta vitézségének.

Magyar anyák ünnepe Nagyváradon

Huszonöt sokgyermekes családját jutalmazott meg Szent István napján a város

Nagyvárad. Saját tud. Tavaly, amikor a kezdet nehézségeivel küzdött a város népjóléti ügyosztálya, mindössze 10 sokgyermekes családját tüntette ki, az idén 25 családjára részeseül jutalomba

Az ünnepélyes aktus a magyar anyák ünnepén. Szent István napján lesz benyújtandó a városi anyák ünnepére keretében a városházán, amikor 6—15 gyermeke váradi családjának, közöttük 20-nak pénzju-

talmat és 5-nek kitüntetését ad át a város nevében dr. Dalló Gyula tanácsnok.

Sajnos a körülmények nem engedik meg, hogy az összes jelentkezőket kielégítse a város, azonban a fokozatosan emelkedő számok azt bizonyítják, hogy a jövőben egyre többen részesülhetnek a megérdemelt jutalomban és el fog jönni az az idő is, amikor valamennyi megkapja az illő jutalmazását.

Apolló Filmszínházban

16 éven felülülteknek

BACH (Párizs legnépszerűbb komikusának) csintalan vigjátéka

Szökik a kislány

Belvárosi

Szerdán 19-én este 1/2 10 órakor nagy szezonnyitó műsor a Belvárosi mozgóban

Estélyiruha kötelező

Magyar film ujdonság (Budapestel egyidőben). Csupa ötlet, humor, izgalom, zene, szerelem és a bűnügyi vigjáték. Főszereplők: Réthy Eszter, Jávor Pál, Raffay Blanka, Kökény Ilona, Peihes Sándor, Juhász József stb.

Szerdán este 1/4 8-kor utoljára:

S. O. S. SAHARA

Szenzációs dupla műsor.

I. Equadori fejvadászok

II. Vasöklü kormányos

a CASINOBAN

Január 1-én huszonöt városi pénzbeszédőt véglegesítenek

Ülést tartottak a közüzemi alkalmazottak és a Városi Vasut munkásai

Nagyvárad. Népes és jól sikerült gyűlést tartottak tegnap este a közüzemi alkalmazottak és a Városi Vasut munkásai.

A gyűlést Nagy István NMK titkár nyitotta meg és üdvözölte a Budapestről megérkezett Rákóczi Bélát, a Nemzeti Munkaközpont országos ügyvezetőjét. Szívélyesen üdvözölte Nagy István a villamosmű igazgatóságának képviselőjében megjelent Kiss B. László igazg. titkárt, valamint az üzem katonai parancsnokának képviselőjét.

Nagy István titkár szavai után az országos ügyvezető, Rákóczi Béla tanár tartott nagyszabású beszámolót.

Ismertette azokat a lépéseket, amiket a Nemzeti Munkaközpont tett abban az irányban, hogy a közüzemi alkalmazottak szolgálati szabályzatát, melyet a Nemzeti Munkaközpont dolgozott ki, az illetékes minisztérium elfogadja. Reményének adott kifejezést, hogy ez hamarosan sikerülni fog és ebben az esetben országosan megoldják a közüzemi alkalmazottak problémáját. Kérte a megjelent alkalmazottakat, hogy a legnagyobb türelemmel és kitartással várják be a minisztérium döntését.

A pénzbeszédők sérelmeire nézve

határozott ígéretet tett Rákóczi ügyvezető, hogy ebben az ügyben a leg-sürgősebben megbeszélést folytat a város főispánjával, valamint dr. Soós István polgármesterrel.

A Városi Vasut kalauzainak, pályamunkássainak és műhelymunkássainak régóta vajdó sérelmei ügyében a NMK Központi vezetőség egyenesen a minisztériumba küldötte el a jelentést és kérte, hogy a lehető leg-sürgősebben rendezzék úgy a kalauzok lehetetlenül alacsony munkabéretét, mint a többi alkalmazottak ügyét.

Mint utólag értesülünk, Rákóczi Béla eleget feve a gyűlésen tett ígéretének, kihallgatáson jelent meg Soós István dr. polgármesternél, ahol előadta a pénzbeszédők sérelmeit. Miután a polgármester nagy figyelemmel meghallgatta az NMK ügyvezető előterjesztését, bemutatta Rákóczi Bélának a város által kidolgozott szabályzatot, amit már fel is terjesztett a helyügyminisztériumba elfogadás végett.

A polgármester által előterjesztett javaslat szerint 25 pénzbeszédőt véglegesítenek és az állami státus szerinti fizetést fognak kapni. A véglegesítés január 1-én történik.

Fontos közszükségleti cikkek haszonkulcsának módosítását és szabályozását rendelte el a közellátásügyi miniszter

A Hivatalos Lap augusztus 18-iki száma rendeletet közöl, amely a textíliák nagy- és kiskereskedői forgalmában felszámítható legmagasabb bruttó haszonkulcs megállapításáról rendelt módosítását tartalmazza. Továbbá szabályozza a eszokoládé, cukorka és keksz árát, majd rendelkezik a készbőrök forgalombahozatalával foglalkozó nagy- és kiskereskedők által felszámítható legmagasabb bruttó haszonkulcsok megállapításáról.

Rendelkezik továbbá a cipészkelek forgalombahozataláról a nagy- és kiskereskedők által felszámítható legmagasabb haszonkulcs megállapításával, ezenkívül a játékaruknál fel-

számítható haszonkulcs megállapítása intézkedik a csoportokba osztott áruk árával, továbbá megemlékezik a rendelet a műszaki, vas- és szerszámkereskedelmi cikkek legmagasabb áráról, intézkedik a külföldről behozott eredeti gyári gépjárműalkatrészek árának módosítása tárgyában, a helyi vashengerművek által közvetlenül kiszolgált vasanyagkereskedők által felszámítható, a fitomacél áruk nagy- és kiskereskedői haszonkulcsáról, végül az öblösüveg-árak és a tükrök legmagasabb nagy- és kiskereskedői eladási árának szabályozásáról szóló rendelet módosítása tárgyában.

A Székelyföldi Villamosági Rt. első ülése

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Székelyföldi Villamosipari Rt., melynek részvényeit nagyrészt az állam vásárolta meg, kedden tartotta az iparügyi minisztériumban első igazgatói ülést. Az ülésen résztvett Varga József iparügyi miniszter is, aki felszólalásával rámutatott arra, hogy az első igazgatói ülés nemcsak a vállalat munkásságának megindulását jelenti, hanem szimbolikus jelentőségű is. Kezdetét jelenti annak a nagyszabású 10 éves erdélyi programnak, amelyet Kállay Miklós miniszterelnök júniusi erdélyi

körútja során bejelentett. A bejelentést ilyen rövid idő után már is ilyen komoly nagyszabású lépés követte.

Több nyeresemények az osztálysorsjáték mai húzásán

Az osztálysorsjáték mai húzásán 20.000 pengőt nyert 77.101, ötezer pengőt 62.445, háromezer pengőt 85.028, 37.898, kétezer pengőt 77.192, 6006, 15.324, ezer pengőt 29.060, 34.794, 58.676, 36.958 számú sorsjegyek. (Felelősség nélkül.)

Husz és fél millió tonna ellenséges hajóteret súlyosztettek el a németek a háború kitörése óta

Alexander tábornokot nevezték ki Auchinleck helyébe a középkeleti brit erők főparancsnokává. Rendkívüli ülésre hívják össze az angol alsóházat

Még mindig elkeseredett harcok folynak a Salamon-szigetek két szigetén

Berlinből jelentik: (MTI) A Német Távíratok Iroda jelenti: A német haditengerészet a háború kitörésétől 1942 augusztus 18. áig husz és félmillió tonnányi ellenséges hajóteret semmisített meg.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német Távíratok Iroda jelenti a Führer főhadiszállásáról. A véderő főparancsnoksága közli: Kaukázus vidékén a német és szövetséges csapatok támadása eredményesen folyik tovább. A fekete-tengeri partvidék kikötőiben elsüllyesztettünk 12 parti járművet és egy nagy tartályhajót. Megrongáltunk nyolc löszerszállító csónakot. A nagy Don-könyök északi nyulványában augusztus 15. és 17. közt lezajlott harcokban eddig 12.800 foglyot ejtettünk. 47 páncélos és 252 löveget zsákmányoltunk, illetve megsemmisítettünk. A harcok megintéztése tovább folyik. Vjazmától északra keletre több ellenséges támadást részen ellenlökéssel elutasítottunk.

Rzsev térségében az ellenség erős gyalogsági és páncélos kötelékekkel támad. Valamennyi támadást elutasítottunk. Július 30-ika óta kemény elhárító harcokban a légierő kötelékével példás együttműködésben összesen 1068 páncélos semmisítettünk meg. Az északi szakaszokon is megihusítottuk az ellenség helyi jellegű támadásait. A finn légierő légi harcokban 11 ellenséges gépet lelőtt. — Augusztus 17-re virradó éjjel a Csatornában német aknarakóhajók és angol gyorsnaszádok közt harcra került sor. A harcban egy ellenséges gyorsnaszádot olyan súlyosan megrongáltunk, hogy elvesztésével számolni lehet. Egy hajónk nem tért vissza. A haditengerészet messzehordó útegei elsüllyesztettek egy ellenséges hajót, amelyet az aknarakóhajók felgyújtottak. Az ellenség Nyugat-, valamint Észak-Németország, továbbá a megszállt területek feletti nappali zavaró repülései során öt gépet elvesztett. A kedre virradó éjjel a brit légierő a nyugat-német vidékeket támadta. Osnabrück város lakónegyedeiben anyagi és épületkárok keletkeztek. Német tengeralattjárók a legutóbbi 24 óra alatt karavánok elleni támadások és egyéni portyázások során az Atlanti-óceánon, az Északi-tengern és a Földközi-tengeren elsüllyesztettek 11 hajót 72.000 tonnával. Ezenkívül elsüllyesztettek egy 12.000 tonnás segédcirkálót és amerikai csapatokkal megrakott vontatóhajót.

Rómából jelentik: (Stefani.) Az olasz főhadiszállás 813. közleménye: Az egyiptomi arcvonalon az ellenség heves tüzérségi tüzét a mi tüzérségünk hatásosan viszonzta. Ellenséges páncélosok néhány támadását azonnal visszavertük. Marsa Matruh felett éjjeli légitámadás során az ellenség három bombavetője közül a helyőrség légvédelme két bombavetőt lelőtt. A német vadászok és a szárazföldi légvédelmi útegek a harmadik gépet is lelőtték. A tengely repülőgépei támadást intéztek Málta légi és tengerészeti támaszpontjai ellen. Egy súlyosan eltalált teherhajón, amelyet vontatókötélre akartak venni, újabb telitalálatot értünk el. Ró-

mában hétfőn délután légvédelmi riadót rendeltek el. Vadászrepülőgépek megállapították, hogy egy francia repülőgép szállt el a város felett. Az Atlanti-óceánon egyik buvárnaszádunk elsüllyesztette a Medon nevű felfegyverzett motorshajót. Elsüllyesztett még három teherhajót. Az elsüllyesztett hajók tonnatartalma 8885 tonna. Ezenkívül eltalált egy tízezer tonnás motorshajót. (MTI.)

Ismét svéd hajót támadott egy szovjet tengeralattjáró

Bern. (MTI.) A Német Távíratok Iroda jelenti: Az angol hírszolgálat jelentése szerint Alexander tábornokot Auchin-

leck helyébe a középkeleti hadsereg főparancsnokává, Montgomery tábornokot Ritchie tábornok utódává a VIII. hadsereg főparancsnokává kinevezték.

Bern. (MTI.) A Német Távíratok Iroda jelenti: Az angol hírszolgálat jelentése szerint Alexander tábornoknak Auchinleck helyébe történt kinevezése az angol tisztek között az egyik legfényesebb pályafutást jelenti. Az új középkeleti főparancsnok ír származású, 50 éves és ismert jelezava: „Támadni még akkor is, ha védekezésben vagyunk.”

Stockholmból jelentik: (NTI.) A svéd távirati iroda közlése szerint szovjet tengeralattjáró ismét támadást intézett egy svéd hajó ellen. A karavánban haladó Lillievalha svéd hajót a tengeralattjáró megtorpedózta. A kísérőhajók vízbombákat dobtak a támadás után. A Lillievalha megtorpedózása nem messze történt attól a helytől, ahol nemrég egy szovjet tengeralattjáró a Laleát elsüllyesztette. A hajó 40 főnyi legénységéből eddig csak hetet sikerült megmenteni. A hajót két torpedótalálat érte és 25 másodperc alatt elsüllyedt. A svéd külügyminisztérium közölte, hogy a hajó megtorpedozásának diplomáciai következményei lesznek. (MTI.)

Súlyos veszteséget szenvedtek a Salamon-szigeteken partraszállt amerikai csapatok

Tokióból jelentik: (NTI.) A Salamon-szigetek két szigetén elkeseredett harcok folynak, amelyek során a partraszállt amerikai tengerészlövészek súlyos veszteséget szenvedtek. A japán haditengerészet légiereje a szigetek körüli tengerrészt megtisztította az ellenséges hajóktól és megakadályozta, hogy az amerikai szállítóhajók utánpótlást juttassanak el a partratedt csapatokhoz. (MTI.)

Montevideo. (MTI.) A Stefani jelenti: Az itteni brazil nagykövet megcafolta azt az amerikai forrásból származó hírt,

amely szerint egy tengely tengeralattjáró megtorpedózott egy brazil hajót és a hajó életét veszítette.

Lalineából jelentik: (OFI.) Gibraltár kikötőjében egy angol csatahajót, két repülőgépanyahajót, két cirkálót és négy torpedórombolót javítanak (MTI.)

Washington. (MTI.) Az OFI jelenti: Az amerikai hadügyminisztérium közlése szerint még július vége felé egy ellenséges tengeralattjáró Délamerika északi partjai előtt elsüllyesztett egy közepes nagyságú brit teherhajót.

biztonsága szempontjából. — Gayda arra a következtetésre jut, nem valószínű, hogy Churchill és Stalin találkozója enyhülést hoz a szovjet ellenállás válságában. (MTI.)

Amsterdam. (MTI.) A Német Távíratok Iroda jelenti: Az angol hírszolgálat Churchill moszkvai látogatásáról, illetve az ott folytatott tárgyalásokról azt írja, hogy azok rendkívül termékenyek voltak.

Lisszabonból jelentik: (NTI.) Az ankarai rádió hangsúlyozza, hogy a szovjet megbízottak követelték a nyugat-európai második arcvonal felállítását, mert arra a következő esztendőben sokkal kevesebb lehetőség nyílik. (MTI.)

Rangoonból jelentik: (OFI.) A Singaporében működő szabad indiai rádió szerint Gandhi titkárát az angolok megmérgezték. (MTI.)

Anglia háborús nehézségeinek megnövekedését bizonyítja Churchill moszkvai útja

Stockholm. (MTI.) A Német Távíratok Iroda jelenti: Londoni politikai körökben arra számítanak, hogy az alsóház rendkívüli ülését összehívják.

Rómából jelentik: (Stefani.) Churchill moszkvai utazásával kapcsolatban Gayda a Giornale d'Italia-ban azt írja, hogy az angol miniszterelnök útja megerősíti, hogy azok a nehézségek, amelyekkel Anglia most küzd, megnövekedtek. Gayda emlékeztet arra, hogy Churchill mindig akkor utazik, amikor Nagybritannia életbevágó érdekeiről van szó. Ezeket az érdekeket most többi közt a szovjet ellenállás válsága fenyegeti. Churchill és Roosevelt fenntartás nélküli számított a szovjet ellenállásra. Számításaik hamisak voltak. Churchill a

szovjet ellenállás válságát mindenáron meg akarja akadályozni. Erre az ellenállásra szükség van a közel és távolkeleti angol katonai rendszer

Arany-, ezüst-, briliáns tárgyak, sváici anker órák vétel, eladása, szakszéri alakítása, javítása **Ács Tibor,** Széchenyi tér 6.

Uj-Delhiben súlyosabbra fordult a helyzet

A hindu főkelők több középületet megtámadtak és felgyújtottak

Londoni jelentések szerint Uj-Delhiben a hindu felkelők több középületet megtámadtak és felgyújtottak. A rendőrség több ízben adott leortüzet.

Amsterdam. (MTI.) A Német Távíratok Iroda jelenti: A brit hírszolgálat jelentése szerint Uj-Delhiben a gyári munkások fellépése következtében súlyosabbra fordult a helyzet. A brit rendőrök és katonák tüzeltek a lakosságra.

Bern. (Bud. Tud.): Bombay-i jelentés szerint a mohamedán liga végrehajtó bizottsága azt javasolta, hogy a bizottság a kongresszussal együtt alakítson ideiglenes indiai kormányt.

Amsterdam. (MTI.) A Német Távíratok Iroda jelenti: Bengália és Asszam tartományban a brit hírszolgálat jelentése szerint, több városban zavargások voltak. Rendőrök rálöttek a tüntetőkre, minek következtében 5 indiai meghalt, 3 megsebesült.

Rangoon. (MTI.) Az OFI jelenti: A Singaporében működő szabad indiai rádió szerint Gandhi titkárát az angolok megmérgezték.

Olvassa és teressze a Magyar Lapok-at

Uj keresztény üzlet

Órák, ékszerek

és kegytárgyak nagy választékban.

Javításokat pontosan eszközölk. Aranyat, ezüstöt, briliánst napi áron veszek

Viktor Arpád órás és ékszerész

Rákóczi-ut 3 (v. Herbst üzlet)

Hivatása magaslátán áll Nagyvárad város könyvtára

Értékes gyűjtemények, gazdag olvasótár várja a tanulni, művelődni
vagyó közönséget

Nagyvárad. Saját tud. Nagyvárad város nyilvános könyvtára. — mint megirtuk — augusztus elsején új helyiségben, az előbbinél sokkal tágasabb és modernebb keretek között nyílt meg az olvasó közönség részére. A költözködési és átalakító munkálatokkal azonban, a könyvtár formálása és fejlesztése koránt sem nyert befejezést. A vezetőség — miután a város a teljesen új s minden elképzelhető komforttal berendezett épületben a könyvtárnak végre megfelelő otthont biztosított, — azon igyekszik, hogy a kulturának ez a nagyon is fontos helyi tényezőjét lényegében és tartalmában is minél tökéletesebbé tegye. A könyvtár belső átalakítása tehát tovább tart s szinte napról-napra újabb álmáshoz érkezik.

A hatalmas könyvszekrények, melyekben a költözködés utáni napokban a könyvtár értékei még csak ideiglenes elhelyezést nyertek, most már véglegesen elrendezve várják az érdeklődőket. Most, hogy ez már megtörtént, nem érdektelen áttekintést nyújtani arról, mit fejlődött és alakult a városi könyvtár az utolsó két év alatt s különösen az utóbbi hónapokban, amikor is áthelyezésével történetének jelentős fordulójához érkezett.

Három értékes gyűjtemény a könyvtárban

A közönség által leggyakrabban igénybe vett s a kölcsönzésre előirányzott könyvtáron kívül a hivatal három jelentős könyvgyűjteménnyel rendelkezik. Ezek — mint ismeretes — a Bunyitay Vince nagyváradi kanonok hagyatékából származó, rendkívüli értékű történelmi műveket tartalmazó könyvtár; a Nagyvárad és Biharvármegyére vonatkozó könyvek és füzetek, valamint különböző okmányok és feljegyzések gyűjteménye, valamint a régi könyvek külön gyűjteménye. Ez a szó legnemesebb értelmében vett antikvárium. Ez utóbbi talán az, amelynek kiadványai „kurjuzmkép” az olvasók szélesebb rétegét is érdekelhetik.

Lehetetlen lexikon-szerű felsorolást nyújtani, elég, ha ízelítőül egy-kettőt kiragadunk: Itt van mindjárt az 1700-as évekből származó orvosi könyv. Megsárgult és vastag porréteggel fedett lapjai közt többek között a következő utasításokat találjuk: „Borításlásról. (Nyilván recept az iszákosság ellen főként a káros szenvedély miatt nekikeseredő hitvestárs részére.) A Fetekének vedd ki mind a belét, gyomrát s a többi atzald meg, s törd porá és ad meg innya borban, de ő (már mint a ptyókás férj, vagy feleség?) meg ne tudja, mert holtig ellenséged létezen.”

Az egykori helyesírásnak megfelelően közölt humoros szövegen kívül találunk nem éppen az orvosi tudomány mai állásának megfelelő, inkább hajmeresztő babonaeágra valló „jótanácsokat.” Így például álmatlanság ellen a könyv szerint legjobb „fetskeszivet kötni az álmatlanok mellére, minek utána az fel nem ébred, míg csak a feteke szivet melléről el nem távolítandják.” A

gyermek riadalma ellen viszont valami „materiába” kevert és megaszalt medveszem viseltetése ajánlatos.”

Jellemző, hogy ezeket a badarságokat száz évvel később sem tartották elvetendőnek, sőt Nagyvárad város közönségének akkori főorvosa a könyv utolsó lapjára piros tintával a következőket jegyezte be: „Ezen könyvet átolvasván, mint házi gyógyszerzet első segélyként helyesnek találom.” Dátum, olvashatatlan aláírás. Szó, ami szó, vannak e könyvben jó tanácsok is. Így például nem javallja lefekvés előtt a „vatsorában való tobzódást” s általában semmiféle mértéktelenséget.

A humorban bővelkedő orvosi tanácsadón kívül találunk receptet arra: „Milyennek kell lennie az asszonynak”. (Ez a könyv Pozsonyban 1803-ban jelent meg.) Vajjon milyen is lehetett akkor a női ideál? Akad itt egy 1858-ból származó mesterlevél, amely szerint a Czéhgyűléshez „szelídséggel” folyamodó bizonyosságot szolgáltatott arról, hogy „erkölcsileg híven és szorgalmasan munkálkodott” s így felszabadítása iránti kérését „meg nem tagadhatták.”

Sajnos ez a könyv-gyűjtemény az utóbbi évtizedekben, — mint Soós András, a városi könyvtár vezetője közölte velünk, — semmit sem gyarapodott. A multban a könyvtárnak ez a „speciális” ajándékozás és hagyományozás révén rengeteg új munkával szaporodott, utóbb azonban senkinek sem jutott eszébe ezt az érdekes és a könyvtár anyagát élénk árnyalatokkal színező könyvgyűjteményt gazdagítani.

Eppen ilyen kevésbé gazdagodott az

utóbbi években a Nagyvárad-város és Bihar vármegyére vonatkozó művek gyűjteménye. A két könyvtár külön-külön már eddigi anyaga révén is eléggé értékes és változatos, mindamellett hovatovább mutatkozik — különösen a várossal és megyével kapcsolatos munkák hiánya miatt! — tökéletlensége.

6000 értékes darabbal gyarapodott az olvasótár

A régi könyvek és a lokális jellegű munkák gyűjteményével ellentétben a tulajdonképpeni olvasótár annál több nyereséggel dicsekedhet. A Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőségének adományairól már több ízben megemlékeztünk. Ennek az intézménynek révén a könyvtár máig több mint 6000 darab kivétel nélkül irodalmi értékű és újszerűen nélkülözhetetlen könyvhöz jutott. Ujabbban a Nagyváradról elszármazott Molnár Kálmán pécsi jogakadémiai tanár lepte meg értékes ajándékkal a könyvtárat. Három ládat megtöltő és csaknem 1500 könyvet tartalmazó ajándéka ma már szintén a könyvtár szekerényeiben és polcain sorakozik. Budapest székesfőváros nem rég küldött ajándéka szintén az elcsők között említenő. A főváros Petőfi öszes költeményeit — húsz díszkötéses könyvben — küldte meg. Ez a sorozat a könyvtárnak különösen és tartalomban egyik legfőbb hűségese. A Magyar Tudományos Akadémia is megküldötte összes jelentős kiadványait. Az állami támogatás sem maradt el. A könyvtár ugyanis a mult

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

évesen 1500, az idén pedig 800 pengő államszolgálatban részesült.

A Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőisége a könyvtár működését állandó és felfokozott figyelemmel követi. Jékely Zoltán, a kitűnő fiatal író, az említett hivatal megbízásából két ízben is járt Nagyváradon, hogy a könyvtár működését ellenőrizze. (Ezeknek a látogatásoknak eredményét annakidején ismertettük.) Ujabbban a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőisége részéről dr. Vargha László vizsgálta át a városi könyvtárat. A költözködés idejére eső vizsgálatnak eredményéről részletes jelentésben számolt be. A kedvező jelentés következményeképpen a Közgyűjtemények Országos Felügyelőisége most megleghangú leiratot intézett a városi könyvtár vezetőségéhez s annak vezetője, valamint tisztviselőinek munkájáért a legmegezzőbb elismerését fejezte ki.

Nem tartozik szervesen a könyvtár kérdéséhez, érdekes azonban felemlíteni, hogy dr. Vargha László nagyváradi útja során az itteni múzeumban olyan érdekes sírleleteket talált, melyekhez hasonló, megállapítása szerint, az országban csupán a budapesti és a kassai múzeumok őrznek.

A városi könyvtár kérése a közönséghez

A városi könyvtár jövőbeni terveire és kilitására vonatkozóan Soós András, a hivatal vezetője a következőket mondotta:

— A Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőiségének busás ajándékozása után ettől az intézménytől újabb támogatást egyelőre aligha remélhetünk. A „modern” vagy — használjunk inkább helyesebb és átfogóbb kifejezést, — a szépirodalmi könyvek gyűjteménye azonban már az elmúlt két év alatt — mint ismeretes — többet nyert, mint a megszűllés huszonkét esztendeje alatt. A kapott anyagi támogatás révén a legújabb kiadványokat is módunkban áll megszerezni, így a könyvtárral kapcsolatos tennivalóknak ez a része nem probléma!

Ezzel szemben azonban annál fontosabb, hogy úgy mondjam „aktuálisabb” kérdés a két, önálló jelleggel bíró könyvtár és pedig a régi könyvek gyűjteményének és a nagyváradi, valamint biharvármegyei elnevezés alatt ismeretes könyvtárunk ügye.

E két könyvtár „stagnálása” miatt felsőbb fórumok intencióit követve a városi könyvtár vezetősége a sajtó útján felhívást intéz Nagyvárad város közönségéhez. Kéri, hogy ahinek birtokában valamely régiségnek tekinthető és számára különösebb jelentőséggel nem bíró könyv, vagy okirat van, hozassa azt a városi könyvtár rendelkezésére. Kéri a könyvtár vezetősége továbbá, hogy juttassák el a könyvtárhoz a Nagyváradra és Bihar megyére vonatkozó feljegyzéseket és könyveket is. Természetesen — füzte hozzá informátorunk, — ezek közül csak azokat, melyek nem fognak közkezen s így feltételezhető, hogy általuk a könyvtár eredeti és jelentős munkájához jut. És még egyet: Elfogadjunk szépirodalmi könyveket is, de a ponyvából nem kérünk! A kimondottan ilyen természetű „munkákat” már rég kislejtettük s elcsőkbe nem kerülnek.

BORVATH IMRE

Háziuri tulkapások

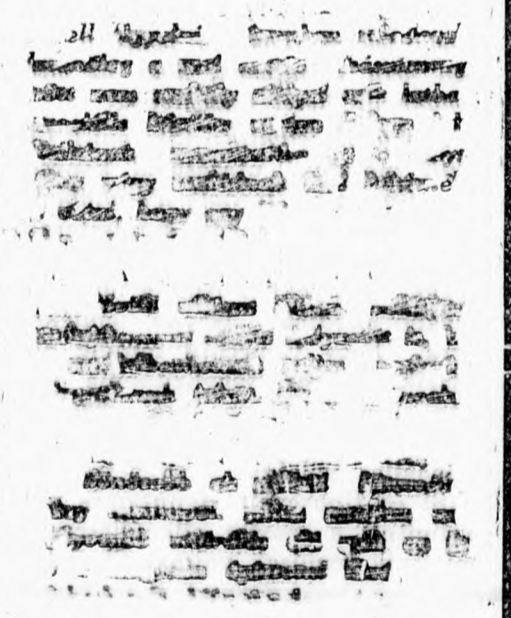
Egy Lukács György-utcai öreg földszintes ház gazdát cserélt. Ketteg vették meg az ingatlan s az egyik tulajdonos augusztus 1-én fel is mondott a saját részére. És négy lakónak, hogy a négy egyszerű lakás helyébe egy négyszobás, hallos és összkomfortos lakást varázsoljasson. A lakók sürgősebb elköltözésének serkentésére pedig az építkezési engedély birtokában már is megkezdte az átépítési munkálatokat.

Jelen pillanatban úgy néz ki a ketté osztott ház szűk kis udvara, mint egy feldúlt csatár. Gödrök, földhányások, téglák és összkomfortok tették lehetetlenné a veszélytelen közlekedést. Két lakó ajtaja előtt már ássák az új toldalék három méter mély szuterén fundamentumát. De a másik hátrész lakói sem rendelkeznek rendes kijáratral, mert a régi utcai kapu az építkező részére esik s az új kaput csak a lakók elköltözésével lehet majd megnyitni.

A lakók panaszt is tettek már illetékes helyeken, ahol azt a felvilágosítást adták, hogy az építkezési engedélyt valóban kiadták a fél ház átalakítására, de ez nem jelenti azt, hogy a még házban tartózkodó és csak november elsejével távozó lakók helyzetét és testi épségét az időelött megkezdett építkezéssel veszélyeztetni lehessen.

Már pedig az építkezés megkezdésének első napjával is olyan helyzet teremtdött, hogy annak további kialakulása a szó szoros értelmében életveszélyessé teszi a lakók helyzetét, hiszen kis gyermekek és áldott állapotban lévő asszonyoknak elképzelhetetlen egy ilyen

feldúlt udvaron keresztül közlekedni. De nem lehet elképzelni ezt a helyzetet szabályosnak a mai légtalmi törvények között sem. Tűz esetén pedig egyenesen katasztrófális következményei lehetnek ennek az erőszakos építkezésnek.

Háború van! Az áldozatok vállalása mindenkire egyformán kötelező. Aki ezt a hazafias kötelességet megtagadja és saját terheit mindenáron a másik vállára igyekszik hárítani, annak az új Magyarország kapuja előtt a sor leg hátulján lesz a helye, mert a magyar megújulás szellemi lényében számot tart és egyszer számon is kérhet.

Kiskun.

Nagyvárad szociális helyzetének alakulása a felszabadulás után

Irtta és a Munkásvédelmi Szövetség előadásorozatán elmondotta: **Dr Soós István**

Az a megtisztelő feladat jutott osztályrészemül, hogy a mai előadásom Nagyvárad város szociális helyzetéről és a magyar Nagyvárad szociális munkásságáról tartsek előadást.

A feladat nem volt könnyű, mert Nagyvárad szociális helyzete olyan mély ponton volt, amelyből felemelkedni csak hosszú és nehéz munka után lehetséges és éppen ezért beszámolómban is az elvégzendő munka csak egy igen kis részéről van módomban, mint pozitív eredményről itt említést tenni, amely azonban biztató jel a jövő kialakulására nézve.

Nagyvárad, Szent László városa, amelyet joggal neveznek Erdély kapujának, a legutóbbi évtizedek alatt szomorú történelmi változáson ment keresztül, amely mély kihatással volt a város szociális helyzetére is.

A trianoni békeparancs, mely Nagyváradot a Szent Istváni Magyarországgal együtt kulturális és gazdasági központjává, melyet Ady Endre joggal nevezett a "vörös és arany város"-nak, Románia egy határszéli városává alakította át, óriási kihatással volt a város gazdasági élet leromlására, a gazdasági élet leomlásáig pedig egészen a mély pontig vitte a szociális segélyezés indexét.

Midőn 1940 szeptember 6-án országgyűlési Kormányzó Urunk fehér lován bevonult Szent László városába, hogy azt örök és visszavonhatatlanul visszakapcsolja a Szent Istváni magyar birodalom testéhez, amidőn látta a százezrenyi magyar tömeget, amint örömkönytől csillogó szemmel üzték a honvédek bevonulását, a megjelent előkelőségek nem tudhatták, hogy ennek a tömegnek még a másnapi kenyere sincs biztosítva.

A bevonuló magyar honvédség izgvérig magyar, lelkes hazafiakat, de anyagilag teljesen legyengült, a mindennapi kenyeret sem előteremteni tudó magyar tömeget talált.

A felszabadulás az utolsó órában jött és az Isten különös gondviselése az, hogy még olyan időben, amidőn az itt levő magyar tömegeket meg lehetett menteni.

Az új magyar közigazgatásnak első feladata volt a mindennapi kenyér problémája, kenyérhez és munkához segíteni azokat a nincsteleneket, azokat a sok gyermekes magyar családokat, amelyek minden poklodon keresztül ítvészelték a megszállás nehéz éveit, de anyagilag teljesen mély pontra jutva, várták a feltámadást.

1941 április 2-án, midőn az első magyar törvényhatósági bizottság megkezdte működését, a törvényhatósági bizottság egyik kiváló és a megszállást velem együtt átélő tagja, dr. Krüger Jenő, az Ügyvédi Kamara elnöke, a hozzám in-

tézett üdvözlőbeszédében azt a kitélt használta, hogy: "senki sem irigyelheti ezt a posztumusi pozíciót, mert egy olyan város polgármesteréről van szó, amely város 92.000 lakosából 90.000 szegény ember."

Ez a megállapítás, ha nem is betűszerint, de elég hűen kifejezi Nagyvárad szociális helyzetét és azokat a problémákat, amelyeket a magyar közigazgatásnak maga elé kellett tűznie és meg kellett valósítania.

Az utolsó román költségvetési év és az első magyar költségvetés

Az utolsó román költségvetésben, amely az 1940. évi költségvetés volt, a szociális kiadások mindössze 175.000 leit, azaz 25.000 pengőt tettek ki.

Ezzel szemben Nagyvárad város magyar költségvetésében, dacára a kezdet minden nehézségeinek, 370.000 pengő, tehát tizenötször nagyobb összeg szerepel szociális problémák megoldására. Ha ehhez hozzávesszük a Magyar Norma alap 260.000 P. költségvetését, az inségmunkára kiadott 643.000 pengőt és az ONCSA 600.000 P. költségvetését, ak-

kor megállapíthatjuk, hogy a magyar közigazgatás 1.873.000 pengővel áldozott a szociális cél érdekében. Állítsuk szembe a két számot. A 25.000 pengőt és a 1.873.000 pengőt. Ehhez nem kell kommentár.

Ebből látható, hogy a magyar közigazgatás teljesen hivatása magasztán állott, midőn minden téren igyekezett a szociális nyomor enyhítése és a magyar tömegek szociális helyzetének megjavítása érdekében a legmesszebbmenő intézkedéseket meghozni.

A mindennapi kenyér problémája

A legselő tennivaló, amint már említettem, a mindennapi kenyér problémája volt és ezen célból Nagyvárad városa az erdélyi szociális akcióval karöltve, óriási összeget áldozott, hogy a nincstelen magyar tömegek mindennapi kenyerét biztosítsa. Az 1940-41. évben 2200 családfőt, több mint 15.000 személyt inségmunka formájában segélyezett és ezen a címen a városi költségvetésből és az erdélyi szociális alap költségvetéséből 643.000 pengőt költött el.

Mily óriási lehetett a nyomor, mily borzasztó lehetett a nincstelenség, hogy

az inségmunkán foglalkoztatottak száma így óriásira nevelkedett, hogy ilyen hatalmas áldozatot kellett hozni, hogy sok ezer magyar családnak a betevő fiai kenyerét biztosítani tudjuk.

A Magyar Norma rendszer bevezetésével a város megoldotta a munkaképtelen öregek segélyezését és a Magyar Norma alap ma 216.500 pengő bevétellel és kiadással dolgozik, ami azt mutatja, hogy ezen a téren a város óriási áldozatokat hoz, hogy felküzdje magát arra a nivóra, amelyen a többi magyar városok vannak.

A Magyar Norma munkája

A Magyar Norma alapból 563 munkaképtelen öreget segélyezünk állandóan, ezenkívül ebédakcióban részesül telen 800-900 olyan szegény, aki arra rá van utalva. Ruhasegélyben részesítettünk 487 munkaképtelen szegényt.

Ha a társadalom megszervezése még jobban bekövetkezik, ami folyamatban van, ha a Magyar Norma célját megérti mindenki, minden egyén és minden vállalat, ha mindenki a szegényeknek szánt filléreit nem a koldusoknak adják, hanem eljuttatják a város szociális ügyosztályához, ugye az akció még jobban tökéletesíthető és mintszerűen oldhatjuk meg.

Szegényeinket állandóan látogatják vagy a Szent Ferenc-rendi szegény gondozó nővérek, mint a diakonissa test-

vérek, akik beosztva a város területét, a reájukeső személyeket, vallásukra való tekintet nélkül ápolják, gondozzák, segítik és mint jótékony angyalok mindenütt megjelennek, ahol a magárahagyott, tehetetlen öregek segítségére szorulnak.

A város szociális ügyosztálya igen nagy súlyt helyez a jövő generációinak megmentése érdekében, a gyermekek felkarolására.

A város szociális programját hirdeti az úrvacska megépült és a Körös partján már befejezés alatt álló első népfürdő, amely azt hirdeti, hogy a város mindent elkövet szociális téren, a népességének érdekében. Az első magyar népfürdő, amelyet ez év szeptemberében vagy októberében átadunk hivatásának, követni fogja a második, amelyet Velencén állítunk fel, amelynek felépítésével egy régóta felmerült problémát oldunk meg.

Nép és Családvédelmi Alap és Közjóléti Szövetkezet

A Nép és Családvédelmi Alap, melynek célja és hivatása a több gyermekes magyar családok megsegítése, — részben egészséges lakások juttatásával, részben természetbeni kölcsönök juttatásával, Nagyváradon szintén alig másfél év alatt látható és érezhető eredményeket ért el.

A Nép- és Családvédelmi Alapból megépítettük az első 16 családvédelmi lakást, amelyek most már teljesen készen, a közeli napokban átadjuk azoknak a sokgyermekes családoknak, akik már régóta várják, hogy egészséges, tiszta hajlékban biztosíthassanak maguknak emberhez méltó életet.

Megalakult a Közjóléti Szövetkezet is, amely 1942 január 1. óta, 54 tagos mélynek összesen 35.732 pengő készpénzbeli segélyt és 24 személynek 14.540 pengő értékben állatot juttatott, továbbá különböző műhelyek útján foglalkozást ad az arra rászorult munkástömegek egy részének.

A Közjóléti Szövetkezet és a Nép- és Családvédelmi Alap maga 600.000 pengős költségvetéssel dolgozik, úgy hogy ezen országos jellegű szociális intézmény lehetővé teszi, hogy az itt élő magyar tömegek megélhetési lehetősége és életmódja állandóan javuljon.

Az első magyar Nép- és Családvédelmi telepét Bonczos Miklós államtitkáról, Bihar megye nagy szülöttjáról, a Nép- és Családvédelmi Alap eddigi vezetőjéről neveztük el, aki teljes megértéssel és jóakarattal vol városunk szociális problémái iránt, s akinek sokat köszönhetünk ezen a téren. Ugyanezt a jóakaratot és segítő készséget várjuk és reméljük Kádár Levente államtitkár úrtól is, aki a jövőben ezen intézmény vezetője lesz, s aki bizonyára ennek a visszatért, szociális nyomorban szenvedő városnak panaszait épp oly jóakarattal fogja meghallgatni, mint elődje.

Zöldkereszt és Egészségvédelmi Szolgálat

A Nép- és Családvédelmi Alap működésén kívül óriási haladást mutat fel a magyar közigazgatás egészségvédelmi szempontból, a Zöldkereszt akció útján, valamint a közegészségügy megjavulása útján is. Az egészségvédelmi szolgálat itt soha nem látott formában és arányokban működik és ma már lényeges haladást ért el a város közegészségügyének fejlődésében. Erre szükség is volt, mert az anyagi leromlás szülőanyja a betegségeknek, az egészségtelen lakás, a rossz táplálkozás, egy olyan satnya generációt produkálhat, amely a magyar jövőt teljes mértékben veszélyezteti.

Az Egészségvédelmi Szolgálat ma a központi egészségháznál és 4 kerületi egészségháznál működik. A védőnők száma, sajnos elég kevés, mindössze 6 védőnő van ezen 100.000 lakosú város részére biztosítva, holott 12-20 védőnő is szükséges volna.

A központi egészségháznál egy tudóstegondozó és egy nemibetegdozó állomány működik. Mindkét állomány van egy vezető orvosa, 2 orvos és 2 asszisztensnője.

Hogy mennyire szükség volt ezen intézményre, mutatja a tanácsadások számának nagysága. A tanácsadásokon eddig megjelentek száma 14.848. Áldott állapotban levő anyák, akik rendszeres tanácsadásban részesülnek 2413. 1 éven aluli gyermekek száma, amelyek az egészségháznál utján részeseülnek egészségvédelemben: 6512, 1-6 éves terjedő korban levő gyermekek száma: 4820.

A gondozott családok száma: 3215. A Zöldkereszt szolgálat által eszközölt családlátogatások száma: 8056. Ezek a számok azt mutatják, hogy magyar népünk teljes bizalommal van közegészségügyi intézményünk, az egészségháznál és a zöldkereszt szolgálat iránt, viszont ezek az intézmények mindent elkövetnek, hogy a nagyvá-

Hatóságilag kijelölt

cukor, liszt, rizs elosztó.

Keresztény üzlet.

Gyümölcs szörpök üdítő italokhoz, ásvány- és borvizek, konzervek, csemege és déli gyümölcsök, fűszer árúk

Hoffmann György fűszer és csemege kereskedőnél

Rákóczi-ut. Telefon: 21-20.

(volt Popper József cég.)

radi magyarság egészségvédelmét biztosítsák.

Hogy népünk egyik legnagyobb ellensége, a tüdőbaj, éppen népünk szociális leromlottságánál fogva mennyire veszélyezteti a magyar jövőt, mutatja az a körülmény, hogy a tüdőbeteg gondozásban összesen 3505 beteget ápolnak, amely szám kellőképpen illusztrálja, hogy a rossz táplálkozás, a rossz és egészségtelen lakás, milyen borzasztó következményekkel jár, s hogy mily nagy szükség van a gyors és alapos segítségre.

A zöldkeresztes mozgalom igen elődres tevékenységet fejtett ki az ingyen tejakcióval és az ingyen cukorakcióval is, ezenkívül az ingyen orvosi és gyógyszerellátással.

A nagyváradi Zöldkeresztes akció ingyen tejakcióra összesen 36.438 pengőt költött el és kiosztottak összesen 115.069 liter tejet. Ebből részesült 610 terhes anyaga, 1059 szoptató anyaga, 1124 csecsemő, 2383 kisgyermek, 379 iskolás gyermek, 2854 óvodás gyermek és 16 gümőkóros egyén.

A Zöldkeresztes akció 18.200 kg. cukrot osztott ki ingyen 7480 személynek. Ebből 675 terhes anyaga, 1755 szoptató anyaga, 1196 csecsemő, 3365 kisgyermek és 667 iskolás gyermek kapott.

A szegény betegek közül 12.117 beteg részesült ingyen gyógyszerben és részükre 6719 vényt irtak fel, a városi orvosok.

Számok, adatok, intézmények

Számok, adatok, épületek és intézmények, mint vérbeli és húsbeli adottságok mutatják az utat, amelyen a magyar közigazgatás megindult, hogy szociális téren megtegye mindazt, amit tőle a magyar lakosság jogosan elvár.

A megnyílt és felépült napközi otthonok, az épülő népfürdők, a felépült és épülőfélben levő nép- és családvédelmi házak, a teljesen egészséges alapokon átszervezett Csestvívó intézet és toloncház, valamint a Magyar Norma-ellátottjai élő bizonyítékai annak a munkának, amit itt ezen két év alatt folyt, s amelynek a célja, hogy a szebb, egészségesebb és boldogabb magyar generációt megteremtse és a magyar nép szociális fejlettségét és haladását biztosítsa.

Ezekben a szavakban betekintést nyújtottam városunk általános szociális helyzetére és arra a hatalmas munkára, amely városunkban folyik, arra a nagy anyagi áldozatra, amit a törvényhatósági bizottság ezen város érdekében meghozott, arra az óriási áldozatra és óriási munkásságra, amit a tisztí főorvossal, a Zöldkeresztes gondozónokkal, szociális gondozónokkal együtt az új magyar közigazgatás kifejt és meg vagyok róla győződve, hogy ilyen erőfeszítés és az illetékes hatóságok jóindulatú támogatása mellett Nagyvárad városa, az idegen megszállás okozta leromlottságából szociális téren is mielőbb ki fog emelkedni és a Szent István Magyarországnak olyan vidéki központjává küzd fel magát, ahol egészséges, magyar nemzeték fog dolgozni az új magyar jövővért, a magyar boldog és megelégedett Szent Istváni Magyarországiért.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

Szabó Imre
hatóságilag kijelölt
bőrelasztó
Szent János-utca 6 alatt megnyílt.

Molnár János:

Tusnádfürdői levél

Tusnádfürdő, augusztus hó.

Mi vonzza az embereket? Mi felelteti az utazás kényelmetlenségeit zsúfolt vonatokon? Miért nem veszi észre az utas a vonalmegszakítással járó nyüglődéseket és miért szíja nyugodtan a megtelt autóbuszok fülledt levegőjét? Mi teszi testvérekké azokat, akik a vonatrállás pillanataiban közelharcot vívnak egy kis helyért? Honnan kerülnek elő ebben a túlfűtött ideges világban apró, gyöngéd figyelmességek olyanok között, akiknek talán négy helyről kell előszedni csomagjait a leszálláskor? Hiába kérdezem a nagy Kaszást a halál problémái felől s mi adna megnyugtató magyarázatot kérdésekre, hogy honnan és hogyan keletkezik a türelem, a megértés, és a testvériség szent együttese idegenben, midőn annyira tud hiányozni minden a mindennapi élet egymásrautaltságában? A táj változatossága kétségtelenül nagy hangolója a békés érzéseknek, a levegő megkapó tisztasága megfelelő működésbe tudja ejteni a máskor legpöffeszkedőbb keblet is, hatalmas arányokban kibontakozó hegyóriások hangfogót képesek tenni minden büszkeségre és beleringatják az embert az élet jótékony sóját adó alázatosságba — megváltozik előnyére az élet s könnyebb az együttműködés, közelebb kerül a megértés, testvériség együttesbe jut a teremtés koronája, mert az ember talán a nagy természetben jut ennek a szép méltóságnak tudatára. Milyen nagy kár is, hogy a természet megkapó szépségeinek a megrontója többnyire a természet koronája, az ember, midőn elveszti uralmát és durva hetykeséggel rug bele abba a nagy együttesbe, amely Isten dicsőségére van teremtve.

A természet

nagy bőséggel ontotta szépségeit a magyar haza minden rétegeire. És csak igazán magyar szív érti meg a paciritánótás réteket és tud megdöbbenni jobban kalászos tengereknél. Az az ezeréves történelmet magában hordó szív tud felmelegedni magyar városaink nevezetességei mellett és képes imádságos lelkiülettal megállni hegyóriások lábainál, amelyek egyenesen Isten felé mutatnak, hogy imára nyilhassanak a magyar ajkak. Isten jár a maga nagyságában magyar tájakon, midőn tündéri szépségbe azt a földet, amelyet nagy jószágából a magyarnak adott. Ez a szépség vonzza, ez hozza az emberek tömegét arra a vidékre, amelyen huszonnégy esztendő idegen bitortást jelentett s a büszke fenyők szégyenkezve álltak me-reven a jogtalan uralom felett.

Tusnádfürdő

egyike azoknak a drága gyöngyöknek, amelyek Isten kegyelméből hazánk földjén ékeskednek. Ha nem volna nyílása, egyenesen a szépségekben elmerülő ember fogdájának lehetne nézni. Minden oldalról hegyek környékeznek s olyan természeti adottságokban bővelkedik, amelyek az emberi szervezetenek jobb hangolására predesztinálják. Kedveskedik a turistáknak, hiánytalanul kielégíti vizeivel a legigényesebb fürdőzőt, napsugarában igazi kéjjel éldeleghet a napozó s pazar levegőjében lassú sétáját végzeheti a nyugalmasabb tempóra szorított üdülő. A fenyőillat levegőmedrébe természetes megszokottsággal illeszkedik bele az erdei szamóca és málna pompás aromája s nincs az a balzsam, amely il-

latosabbá tudná tenni a legfinomabb olajat és vetélkedni tudna a szamóca és málna illatával, amelyet egész nap a nép szorgos munkája szedeget a hegyeken és hoz a közönség számára aránylag nevetéses áron.

Az élet

folyik itt, az a magyar élet, amelyből valahogy kikerült a hivalkodó csillogás és keresztény egyszerűségével vagy helyesebben finom egyszerűségével imponál. Van még némi maradvány, hiszen mély vágást ejtett a magyar életben az idegen szellem s nehezen szabadulnak meg az attól az ürességtől, amely megrontotta a természetet s kegyetlenül megcsúfolta a természet szépségeit. A strand kereszténytelen kinövésai még nem hiányoznak, de már nem kell szégyenkezve ezek mellett meghúzódni a nemes magyar erkölcsök felé törekvő élvezeteknek. Kezd divattá lenni az egyszerűség, ez az életetemelő okosság. Ezen át érvényesül majd minden bájjal és vonzalmával az ember, aki szabaddá lehet az okostól a fityegőktől, amelyeket kényelmetlenségére rakott reá az útszéki felfogás. Ha azonban rájönne a gyöngédebb embertársaink, hogy a férjias nadrágviselet mennyire nőies-ségfosztó s az izléses csin rovására van, akkor hamarabb megszűnnék ez a fel-színes gondolkodásuktól felkapott divat.

Mennyit kell tudni a székelynek

az ország tükrét adja. Kétségtelenül szerencsés tünet magyar földön a lelkiismeret felébredése, ami a vallásos élet gyakorlatainak komoly felfogására vezetett. Hétköznap és vasárnap egyformán kedvelt hely a templom s a napi áldozók nagyszámú biztatás jelensége. A lelki élet nem ismer pihenést s a fürdő külső csinban is kedves kápolnája az ország minden tájáról ideverődött lelkekben a régi magyar élet eleven erejét tanúsítja. Itt a természeti szépségek Istentől font felséges koszorújában csillámlik meg az a nagy igazság, hogy mennyire szebb lenne ez a magyar élet, ha minden magyar komolyan ráébredne, hogy mivel tartozik lelkének és lelke komoly művelésén át Istenének. Örökkévalóságra hívott nemzet vagyunk. S ennél a gondolatnál győtrő kérdésként marad bennem a rideg valóság, hogy a nyaralók mellől miért hiányzik a templomból az itteni nép.

A tusnádfürdői völgynek az Olt adja mesés romantikáját. Beszédet folyó ez, amely hatalmas sziklaköveket tovaszállítva víz üzeneteket s ott valahol nagyobb iramban megértik a magyar vágyat az ezeréves határok felé... A völgynek legszebb részében ütötte fel „ványolóját” Balázs János uram. Idehordja a messzékörnyék népe a gyapjút s itt készül a boszorkányos összeállítású gépezetben a jó ruhaszövet és sok takaró. Messziről malomnak nézi az ember, amelyet a felduzzasztott Olt vize hajt. Gazd'uram fia jó szóra szívesen magyarázza el a „masina” szerkezetét. Mély sóhajok között adja le, miként szeretnék tökéletestien és modernebbé tenni a műhelyt, de ma nem jutnak gépekhez. Balázs uram kint hatalmas jószert készít. Pompásan kidolgozott sziklakövek képezik az alapot s a hozzávaló faanyag mesteri módon kiszabva kerül az alapra. Látna a helyes munkát,

megkockáztatom a kérdést: „Balázs uramnak ács a mestersége?” Az ötvenes kinézésű ember, aki büszkén mondja, hogy életében nem került össze orvos-sal, a kérdésre higgadt öntudatossággal felel: „Uram, a székelynek mindent kell tudni!” Bezzeg érti is a dolgot. A ványolás mellett lovakat tart, a család részére szükséges tejért egy tehene is van s a közbirtokosságtól a festői völgy istenáldotta helyét bérelve éli munkás, családi életét. Ebbe a felséges környezetbe harmonikusan illik bele ez a munkás élet s itt látja az ember, hogy a természet remekét alkotott Isten munkájához, mint művészi rájáráshoz adhat és kell, hogy adjon becsületes munkát az ember. Szent együttes ez, ahol vizek rohanása mellett dalol az igazi boldogság.

Szent Anna tavát

meg kell nézni mindenkinek. Naponként zárandokol is ide a kiránduló. Nagy hiánya az 1300 méter magaslatra vivő jobb karban is tartható útnak, hogy a végső magasságig sehol sem juttat fáradtságot feledtető kilátást. Elmélkedésre, eszmecserére annál több az alkalom. Háttam megett fiatal rendőrtiszt s csinos leány a házasság kérdéseit boncolgatják. Szerelmes párnak néztem s a hegytetőn bontakozott ki előttem a valóság, a leány testvére már ott várta az érkezőket, akinek a rendőrtiszt udvarol. Talán kevés reménnyel. S éppen ezért folyt a fiatalok között a házasságról az eszmecsere. „Ma nagyon meg-gondolandó a férjhezmenetel s nem kell rossznéven venni a komoly nőtől, ha nagyon tartózkodó. A nő boldogságot keres a házasságban s látja, hogy mennyi felületesség van a férfiakban, mikor léha könnyelműséggel gázolnak keresztül a boldogságot szomjazó női szíveken. Ha nincs teljes biztonságban a nő, mindig jöhet valami külső körülmény és sirahtatja szétfoszlott boldogságát...” A szerpentin kissé egyenes irányt kapott. A megporosodott úton napsugarban ferdült két madár. Bizalmas közelségben élvezték a fürdőt. S a tegbensőbb évezetben zavarta meg őket a „külső” körülmény, szétrepültek... Valahogy igaz volt az okos leány fejtegetésének... De a tő tüneményes szépségét nem zavarja az elhanyagoltság, mellette áll az 1785-ben épült s 1925-ben renovált kis kápolna, amely Szent Anna napján az emberek tömegét hozza ide s ezek a búcsújáró emberek a magaslatokra énekelve és hangosan imádkozva vonulnak. Mennyi magyar érzés szárnyalhatott itt a keserves huszonnégy évi elnyomatásban!...

A tusnádi tisztás

az Olt vize mellett csendes ünnepet kapott minden aug. 20-án. Itt zokogott a magyar fájdalom a furdószezon végén évente s itt kereste: „Hol vagy István király?” A felhők elvonultak. Az idegen uralom a telepre épített templomát már nem tudta befejezni, de a csinos katolikus templom tornyában már másodszer fog megszólalni az idén Szent István ünnepén a harang. És végig sívítja a völgyben és hegyek verik vissza hangját, hogy virágozó kert lesz még Pannónia s a kertet gondozza az a Szűz Mária, akinek oltalma alá helyezte magyar nemzetét Szt. István, az apostoli magyar király. A tusnádi tisztás pedig teremni fogja a zöld füvet továbbra is s a fü elevebb zöldjét ápolni fogja az évente elhullatott magyar könny. Messze távolból ma is haragos zöld a tisztás. Vér és könny... ez volt a magyar nem romlanak, zöld lesz a zöld, föld lesz a föld és nem hazudik többé a muzsikaszó!

Szent István városa nagyváradi szemmel

— Testvérvárosunk a városrendezés példaképe —

Székesfehérvár, augusztus hó.

A síma balatoni országúton egymást érik a kocsik. A Déli pályaudvar hemzseg a hétvégi utasoktól. Már elhagytuk Kelenföldet és ott robotunk a tétényi sertéstelep mellett. Elmarad Érd is a Népfőiskola és Katolikus kongresszusok színhelye. A zsúfolt kocsiiban csak a folyósón kaptam helyet. Három fiatal kereskedelmi alkalmazott egy kizárólag áll körül ingujjban. Alsóznak. Halászbökök támaszkodnak a fülkének és gazdájuk boldogan gondol a Balaton kékszerű vizére, melyen másfél napig elfelejti a főváros zakatoló életét. A Velencei-tó nádasu suhan el mellettünk és távolból Szent István szellemét idézi a Székesfehérvári emléktemplom új kupolája.

Modern aluljárós

fedett pályaudvaron szállunk ki. A Váradnál kisebb lélekszámú Fehérvár már állomással a rendezettség benyomását kelti. Az indóház előtt tágas tér a szép Püspök-kúttal, mögötte egy park utai nyílnak a város felé. Jó kövezeten haladunk síma vonalú villák során.

Első látogatásunk a neoklasszikus Prohászka-emléktemplomnak szól. Kivülről még vakolatlan az új istenháza. A belépőt a központi kupola hatalmas térhatása kapja meg. Síma, klasszikus vonalain árpád-házi szentek képei köröskörül. A központi keresztengely leckeoldali fülkéjében a székeséki haló püspök márványszobra. Megszámlálhatatlan koszoru, virág és emléktábla közt hívei térdepelnek. Gyóntatószéken a püspök jellemző: „Dum spiro, spero” s a hegyek fölött szálló sas. A hegyek szerelmesének, az élő vizek költőjének gondolatai lebegnek a kupola alatt. Körbejárjuk a terakotta-keresztút, melynek egyszerű vonal alakjain és megkapó színein megáll tekintetünk. Még egy pillantás a síma oltárra, a kupolára s már kint vagyunk a júliusi napfényben. Prohászka gondolatai kísérnek be a kroszba.

A Trianon utáni évek jellegzetes neobarokk stílusa tűnik fel több épületen. A szerencsétlen, izlésnélküli XIX. században épült utcák során itt is, ott is meglátszik már a modern városrendezés ügyes kezényma. A szép, klasszikus megyeháza előtt Sídli Ferenc bronz Szent István fogad. A ló hatalmas izomzata, az alak komoly redőkben omló palástja, szigorú tekintete s a kezébe markolt kereszt Krisztus és a magyarság első katonakirályát emeli talapzatra. Általában föltűnő Székesfehérváron a sok és mai jövevű szobrász műve.

Beérünk a központba

A Károly király-téren és a székesegyház körül, mely a város legrégebbi pontja, látszik különösen az új városrendezés műértő nyoma. A városháza egyséletes barokk épület. Fehérkeretes ablakaival és ódon barokk kapuja fölül ugró erkélyével inkább vidéki úriháznak tűnik, mint akták és adóhivatal komor helyének. Apró cölöpöket összekötő vaslánc választja el az úttesttől. A láncos cölöpök végén ugrik ki a kőtalapzaton álló neozeneal huszár, Pátzay Pál szobrász

műve, a 10-es Mackensen huszárok hősi emléke. A károsú lovastestőrén ül meg a síma férfi akt. Jobb kezében hosszú kard nyúlik a levegőbe. Az egész olyan lenge, gyors és könnyed, annyira nem szokványos hősi emlékmű, hogy a ferences barátok kapujának támaszkodva nem tudjuk szemünket levenni róla. Pedig a városháza melletti Zichy-palota is érdemel egy pillantást. Klasszikus homlokzatából aprókockás ablakok néznek a térre. Földszintjén üzletsor van. Eszembejuttat a kolozsvári Bánffy-palota, melyet tönkretesz az üzletek ordító és különböző nagyságú irdatlan cégtáblája. Itt az üzlet portáléja szigorúan alkalmazkodik a régi kapunyílások alakjához és az épület összhangjához. A feliratok azonos nagyságú betűkkel egyszerűen hirdetik az üzlet árúját és tulajdonosát. A falból kiálló kovácsolt vaslámpa teszi teljesé a korszerű hangulatot. Ebben a régi városnegyedben sokszor találunk ilyen ügyes kis fogással: egy régi kapu fölött, utcasarkon a kiálló kovácsolt vaslámpa. Flékníti a régi házak sorát, meghitté teszi a komor sarkokat.

A Székesegyház

A városháza és a Zichy-palota között lehet látni a székesegyházra. Barokk oltáróról, melyet Filippo Lippi Madonnás képeihez hasonlított, irt költeményeket az Eucharistiát imádó Püspök. A székesegyházzal szemben művelt kedves csodát a városrendező. A Szent Anna kápolnához támaszkodó tűzfalat lebontotta. A bástyaszerű kápolna gótikus ajtaja és ablakroszája most derűsen tekint az ódon sarokra. A harangozó ajtaja fölött megtaláljuk a függő vaslámpát, mely rávilágít Kálmáncsi András püspök szobrára. Olyan tiszta, stílusos ez a templom-környék, mint a budai vár legmeghittebb sarka.

A székesegyház szentélyének külső falához támaszkodik az 1914—18-as világháború hősi halottainak emlékműve. Az Ismeretlen Katona sirja fölül gondos kéz Ady-idézetet szánt. „Be szép ilyen vezéres néppel Ugyanannak tudni magunkat.” Olvassuk és gondolkozunk rajta, míg a koronázó és királyokat temető Fehérvár romjai felé haladunk.

A magyar középkor

rommá lett, hogy megmentse nyugatot. Itt állunk az árpád-házi királyok sírjai fölött, az egykori 90 méter hosszú, 32 méter széles, két oldalhajtós, négytornyú koronázó templom helyén. 1003-ban kezdte el Szent István király a nyugati kultúra e tem-

plomát. III. Béla nagy európai hatalma idejében restaurálta, Róbert Károly 1317-ben — amikor a váradi négytornyú katedrális emelte — újjaépítette. Mátyás temetkező kápolnát ragasztott hozzá. A tornyok alapépítménye, a hatalmas román oszloptalpak, melyeket az Anjouk alatt befelé fordítottak a kor gótikus ízlése szerint, az abszisz félkörben futó alapja ma is sejtetik azt a nagyságot és szépséget, amit a török az Európát védő magyar földön lerombolt. Behúnym szememet és látom a koronázó templom négy tornyát. Királysírok fölött kongó kőköcsökön lépés a nagy oszlopokat kerülgetve bejárrom a két oldalhajót. A fehér kő gázsi ívei fölém hajolnak és a nyugaton látott katedrálisoknál szebbnek, melegebbnek érzem e hús romokat. Mert annak a népnek nagyságáról beszélnek e kövek, amely megvédte a Stephansdomot, Chartres, Noire-Dame, Reims, Tours és Milánó székesegyházait. Most értem igazán az előbb olvasott Ady sorokat!

„Be szép ilyen vezéres néppel Ugyanannak tudni magunkat.”

Ujabbán más népek is szeretnek a Kárpátok gerincén Európa védőbástyájának szerepében tetszelegni. Mutassanak nekem ilyen ezer éves köveket Moldva vagy Havasalföld sík-ságain!

A romok mögött román stílusú árkádsor fut félkörben. Gerevich Tibor és Lux Kálmán professzorok, akik az ásátást irányították, ide gyűjtötték a koronázó templom sok kódását. Esztergom megyei Sitke

Magyar járót a brjanszki erdő közepén

— A honvédhadiludósító század közlése —

Brjanszk felé gyönyörű erdő közt kanyarog a vasút. Vágyódik az ember, hogy beszaladjon ebbe az erdőbe, ahol hatalmas margaréták, zöld erdei páfrányok díszelnek mindenfelé.

Kanyarodónál áll meg a vonat. Néhány fegyveres magyar honvéddel belevettük magunkat az erdőbe.

Az egyik századot látogattam meg, amely bent az erdőben él már egy hónap óta. Ajándékot is vittünk a századnak: zsákszerűen összevert kis zöld túll hálókat. A szunyogok ellen. Vadregényes erdei patak mellett vitt el az út. A patak partján vizimalom roncsai füstölögnek, néhány napja gyújtották fel a partizánok. Kiss Béla zászlós századparancsnok fogadott bennünket és a hálókat mind-

járt szétosztotta. A fiatal zászlóossal végigjártuk a vasútvonalat, amely beletorkollik a brjanszki vasútba. Ez a mellékvonal még nincs átépítve, mert egyes erdei szakaszai még az orvlövész kezében vannak. Nem is fontos vana, hogy szükséges lenne az azonnali átépítése.

Itt láttam a hatalmas brjanszki bekerítő csata legborzalmasabb pusztítását. Egy 150 tengelyes löszeres szerelvényt kaptak el a német stúkáik és három bombával széjjel robbantották. Nehéz tűzvérségi lövedékek szétszaggatták hüvelyei, gránát fejek, hatalmas szilánkdarabok keveredtek össze a felismerhetetlenségig szétrobbantott vasúti kocsik vasalkatrészeivel.

a robbanó lövedék, a legembertelebb; páncéltörő és közönséges. Van néhány zsákmányolt orosz fegyverünk — mondotta a századparancsnok, — kitűnően tudjuk használni valamennyit. Az utak mellett az erdőszegélyen elhagyott autók hevernek roncsokban.

A másik honvéd egy tíz voltos motorkerékpár dinamót talált.

Megkezdődött a cigarettázás a szunyoghálóban. Cigaretta nélkül nem nagyon bírja hosszú ideig a dohányos ember. Honvédeinknek is először problémát okozott, hogyan gyújtsanak rá a zöld szunyogháló miatt. A golyószórót vivő honvéd mindjárt ki is találta a módját.

A hálón keresztül szívjátok fiúk, olyan lesz, mint a füstszűrős cigaretta!

Ettől kezdve ment minden simán. Mélyen bentjártunk a brjanszki erdőben, de nem találtunk ellenséget. Csodálkoztam, mert erről a tájról általában hallott az ember puskaropogtatást — igaz, hogy esténként. — De 100 akna és az említett 6000 lövtény lett a jutalma a felfedező útunknak.

Kezdem érteni, honnan van a partizánoknak annyi löszerejük. Minden bokorban van néhány száz puskatöltényük, gránátjuk, elrejtett fegyverük. Mintha csak itt termelt volna az erdőben, akár a szamóca.

A szunyogháló kipróbálása kitűnően sikerült, most már naponta elmennek a járőrök sokkal hosszabb felderítő utakra is.

D. Bárány Károly, zászlós

Erdőkutatás — szunyoghálóval

Papp Lajos zászlós éppen egyik raját állította rendbe és jelentette, hogy ki akarja használni a szunyogháló előnyét és felkutatja az erdő mélyét beljebb is. Két rajjal nekivágtunk az erdőnek. A vad rengetegben lábaink nyomán megbolygatott szunyogok rajzottak körülöttünk és felhőbe burkolták a járőröző honvédek fejét. Néha még a hálón keresztül is éreztük a kellemetlen szunyogcsípést. Honvédeink váltig mondogatták, hogy idáig gyakran járőröztek, de mélyebbre nem tudták behatolni az erdőbe, nem az orvlövészek, hanem a — szunyogok miatt. Mert a szugog armádia elképesztő és kibírhatatlan volt.

Most azonban: előre! A hatalmas szál fenyők alatt a dombos részen szabályszerű kiépített orvlövész állásokat találtunk. Alagútszerűen képzett futóárkokat. Ugy vonultak ezek az árkok, hogy csodálatos rendszert lehetett megfigyelni. Harminc méter renként újabb állások voltak, szabályos puskatámaszterek, fedett fedezékek: fény derült rá, hogy az esténként támadó partizánok miért tudják újra meg újra felvenni a harcra az üldöző honvédekkel szemben.

Az egyik honvéd teli löszeres ládát talált. Hamarosan összegyűjtöttünk teljesen hibátlan leőlmozott ládákban mintegy 6000 orosz töltényt. Volt ebben mindenféle: sárgafejes, ez

közös vörös márványából itt készült az Árpádok és Anjouk sirjának minden ékszere. Ősi magyar díszítési motívumok és nyugat kulturájának elterjedtsége szól itt a kövekről. Mint mikor a hívó az extázis pillanataiból akarja összerakni az örökkévalóság fényét, úgy rakosgatom e torzókat magyar kulturánk templomává. Elérek addig a helyig, hol a kegyelet ideiglenesen közös sírba helyezte a királysírok porlatag csontjait. Néhány lépésön megyek föl és előttem van a Szent Király koporsója. Tatárok két-törtét, törökök harmok itatójává szentségtelenítették, osztrákok porladni engedték, míg végre Mohács óta újra önálló országunk méltó keretbe helyezte. Ami kiválóság a modern magyar művészetben van, az mind hódol előtte. Szekle Lili óriási színes ablakot festett föléje. Lux Géza ablakrácsot kovácsolt, melynek gazdag szimbolikája a pogány szarvast itatja a katedrális felől csörgedező élet vizében. Aba-Novák Vilmos freskója a Szent Korona misztériuma köré sorakoztatja az egész magyar történelmet. Szilveszter pápa álma és a fehérvári koronázás után kicsi magyar szüzek haladnak az épülő templom felé. Kardos árpádházi királyok mellett, liliosom Anjouk és kalapos Habeburgok. A magyar kormányzó, Hunyady és Kossuth sorát országgyarapító Kormányzónk zárja, hogy a másik falon helyet kapjon a donátor Hóman Bálint mögött Gerevich professzor is társaival. Így ölelkezik a mult és jelen s támad fel Mc-hácsban eltemetett romok alól a mai magyar élet.

Mai élet

A sok emlék súlyától kimerülve kerülünk a villanegyedbe. A modern építészeti tárgyilagosságába színt ad egy-egy régi kő, vagy szobor. Leventék vonulnak el mellettünk és mi sietünk, hogy a hátralevő nevezetességet, a strandfürdőt is megnézzük. Esti világitásban is jól hat, szép, tágas medencéivel. Vendéglője kitűnő és látogatott. A belépőjegy árát a pincér leszámolja a borjuszelethől. Nagy társaság van kint, úgy látszik a fehérváriak itt találkoznak szombat este.

S amint hallgatom a két garnizonbeli tiszt beszámolóját a szomszéd asztalokról, eszembe jut Várad. Vajon húsz éves magyar élet meg fog-e látszani rajtad városom, izlésben, hagyományok feltárásában, tárgyilagosságon, szép modern szobrokban, festményeken és utakon mint testvéreiden Székesfehérváron?

Tátray Barnabás.

A Hivatásszervezet tagjai a hadbavonultakért

(Nagyvárad.) A Nagyvárad Szabó Árpád cipőüzem munkásai, akik a Hivatásszervezet tagjai, elhatározták, hogy fizessük egy százalékát a hadbavonultak javára adják. Ezen nemes gesztus bizonyítéka annak, hogy a magyar munkás mindenkor kész áldozatot hozni úgy a Haza, mint munkástársaiért és azok családtagjaiért. Az akció már több hete folyik és igen szép eredménnyel. A Hivatásszervezetben tömörült munkásság egy másik része pedig nem egy, hanem két százalékát adja oda minden héten a hadbavonult munkástársaik családtagjainak, hebizonyítva, hogy egy boldog ország és jövő érdekében magyar a magyarral együtt kell, hogy küzdjön és dolgozzon.

Szent István és a magyar munkás

Irta: Kárpáti M. Géza, hivatásszervezeti titkár

Most, az istentelen bolsevizmus elleni harc esztendejében Szent István királyunk ünnepe sokkal jelentősebb mértékben kell, hogy kidomborodjék, mint az eddigi években, mikor a bolsevizmus veszélyét, nemzeti létünk és keresztény kulturánk veszélyeztetését nem éreztük úgy, mint a jelen pillanatban.

A magyar munkásságnak különösen az a része, mely a szociáldemokrata szakszervezetekben színta magába marxista világnézetét, még ma sem tudja egészen felfogni annak értékét, hogy ezer évvel ezelőtt egy apostoli lelkű felkent uralgó ezt a népet egész valójában a kereszténység alapjaira helyezte.

A szocdemek a maguk módján alapos munkát végeztek. Belenevelték, szinte ösztönössé tették a dolgozóban a keresztény elvektől való idegenkedést. Könnyű dolguk volt. Abban az időben a szabadelvűség idejében, nem igen törődtek azzal, hogy a produktív munkát végző, a jövő társadalom gerincét, az egykéskedő középosztályt felhívó munkásságot ki neveli, ki szabja meg jövő fejlődését, jellemét. A dolgozók pedig örültek annak, hogy elhagyatott-ságukban valaki feljűk nyult és elkeseredésüknek hangot adott.

A keresztény magyar munkásság kezdetben csak a kereszténység szocialista szervezetekben tudott hangot adni ellenkező felfogásának. Azonban ez gyön-

ge hang volt. Gyönge volt azért, mert nem részesült abban a támogatásban, amelyet megérdemelt volna.

Szent István ünnepe a szociáldemokrata szellemű munkásságnak jelentett esetleg egy kis munkaszünetet és szórakozást, azonban az ünnep igazi jelentőségével nem igen volt tisztában.

Az első világháború után is a munkásságnak legnagyobb ünnepe volt május 1. Ez bizonyos tekintetben tüntetés is volt a félrevezetett munkásság részéről a keresztény ünnepekkel szemben. Szent István napja viszont mindig bizonyos ősmagyar büszkeséggel telített keresztény ünnep volt.

Hála Istennek, ma már Szent István napja minden magyar legnagyobb nemzeti ünnepe. Munkás vagy úr, paraszt, vagy földbirtokos, koldus vagy düsgazdag, ezen az ünnepen egygyé forr a keresztény nemzeti szent érzésekben.

A magyar munkás lelkében is ott ég, lobog ennek az ünnepnek tüze a sok félrevezetés és megpróbáltatás után. Fényt és meleget áraszt mindenfelé. Az első nagy király, aki a vándorló nemzetet hazája szent földjéhez kötötte, aki a törzseket szétszakíthatatlanul nemzeté forrasztotta egybe, a magyar munkás számára is a nemzeti egység, a társadalmi kiegyenlítés, együttműködés példaképe és örök jelképe.

FELHÍVÁS a város közönségéhez

A honvédség kivonult alakulatai részére téli felszerelések és ruhaneműek társadalmi úton történő és a Főméltóság Asszony védnöksége alatt álló gyűjtésére vonatkozóan az alábbiakat hozzuk a város polgárságának szíves tudomására:

A gyűjtés augusztus 25-től szeptember 5-ig bezárólag, naponta reggel 8 órától délután 4 óráig tart.

A gyűjtést a városi levente csapatparancsnokok Leventékkel házról házra járva végzik. A gyűjtésre felajánlott adományról számozott nyugtát adnak. Az adományokat személyesen átvevő levente csapatparancsnok a városi levente parancsnokságtól körbélvezővel ellátott igazolvánnyal rendelkezik.

Gyűjtésre kerülnek: érmelegítő, gyapju harisnya, vadászharisnya, lábszárvédő, (bőr és gyapju) szőrmés kesztyűk, (bőr, vászon, teveszőr, egykét-három és öt ujjal), sífelszerelés, sicipő (42-es számtól), kötöttzövvött alsónadrág, kötöttzövvött ujjal kötött mellény, kötött kabát, pullover és szvetter) fülvédő (hósapka, nyaksál), hőszemüveg (mindenféle fajta, bármily napszemüveg). Szőrmés mellény, bárányszőrből és bármilyen szőrméből (rövid bekecs, szőrme bélés, mikádó kabát), szőrmés sapka, kucsma, egyéb szőrmés cikkek, (festett és természetes színű báránny, macska, juh, házinyul, szőrmésbőr, egyéb bunda, bundabélés), szőrmés lábszál, kocsitakaró, muff és boa, különféle gyapjufonalak (feldolgozásra alkal-

masak), tábori, lehetőleg gyapju takaró minden színben és mértékben.

A páros dolgokat (cipő, érmelegítő, harisnya, lábszárvédő, kesztyű, sífelszerelés), kérjük páronként jól összekötve átadni.

A szőrme és gyapju dolgokat kérjük jól kiporolva és kikefélve és molymentes állapotban átadni.

Bizunk abban, hogy városunk hazafias társadalma megérti a nagy idők szavat és a Főméltóság Asszony által kezdeményezett gyűjtésben öntudatos magyar állampolgárhoz méltó módon részt vesz. Minden adomány a harcra küzdő véreink testi épségének védelmét szolgálja és biztos záloga a szebb és boldogabb magyar jövőnek.

Felkérjük az összes hatóságok, hivatalok, intézmények, egyesületek és testületek vezetőit arra, hogy a saját kebelükben a felvilágosító és szervező munkálatokat a gyűjtés sikere érdekében tegyék folyamatosra.

A gyűjtéssel kapcsolatos mindenemű felvilágosítással szolgálnak: a Városi Levente Parancsnokság (Markovits Laktanya, Horthy Miklós-út 26. Tel. 27-62.), a városi Közművelődési és Népjóléti Ügyosztály (város-háza II. 31. Tel. 25-93 és 18-16) és a városi idegenforgalmi hivatal (Rákóczi-út 13. Tel. 12-89.)

Nagyvárad, 1942. augusztus hó 18.

Dr. HATKY ENDRE sk. főispán.

Dr. SOÓS ISTVÁN sk. polgármester.

Erdélyi József Nagyvárad, Hlatky Endre-utca 10

Telefon: 12-31

Szolid arak!

Zománcedény, alumínium edény, hűsörök, zsemlye- és mákdarások, méregek, zománcozott fűzhely, alpakka evőeszközök állandó raktára!

Romániai mozaik

Hadifoglyok a magángazdaságokban, rekord kendertermés, vágóállatok szállítása Németországba

Ofil R. T. név alatt Bukarestben gyapjugazdálkodási hivatalt létesítettek, amelynek ellenőrzése alá tartozik minden gyapjufeldolgozó vállalat. A gyapjuhivatal feladata a textiliparnak nyersanyaggal való ellátása, textilhulladékok gyűjtése és elosztása. Románia az utóbbi időben 10.000 láda tábla- és ablaküveget szállított Törökországnak. Azok a román gazdák, akik az őszi mezőgazdasági munkálatok elvégzésére hadifoglyokat akarnak igénybevenni, eziránt igényüket augusztus 15-ig jelentették be. A földművelésügyi minisztérium Németországban 22 olyan készüléket rendelt, amelyek idejében jelzik a lisztharmat fellépését.

A román ellátásügyi államtitkár rendelete szerint liszthől, cukorból, vajból és tojásból készült cukrásztermékeket csak szombaton, vasárnap és hétfőn szabad gyártani és eladni. Marcipánt, halvizitát, cukorrudacsakát és hasonlóféleket a jövőben egyáltalán nem szabad előállítani. Augusztus 3-án megkezdte működését az a román bizottság, amely hivatva van standardizálni a kórházak által használt orvosságokat és ezek csomagolását.

A földművelésügyi minisztériumot felhatalmazták, hogy Németországba és Svájcba 500 darab vágóállatot szállítsanak ki és ennek ellenértéképen tenyészállatokat hozzanak be. A behozatal és kivitel devizák nélkül, továbbá vám- és illetékmentesen történik. A románizálási államtitkár az ellenséges államok általvaló birtokában levő vagyontárgyakról szóló bejelentési kötelezettséget szeptember 1-ig meghosszabbította. Ellenséges államoknak számítanak Románia szempontjából a Szovjet, az Egyesült Államok, Nagybritannia, Nicaragua és Haiti.

Romániában ez évben olyan jó kendertermést várnak, hogy nemcsak a belföldi fogyasztást fedezi, hanem jelentékeny mennyiség marad exportra is. Ez évben valamivel több mint 40.000 holdat vetettek be kenderrel. A jelenlegi vetésállás szerint egyes vidékeken hektáronkénti 1600 kg-os rekordtermésre lehet számítani. Országos átlagban 200.000 vagon kenderhozamot várnak. A belföldi szükséglet csupán 500 vagon. A földművelésügyi minisztérium jövő évi vetésterve értelmében Romániában és Beszarábiában most összesen 2.4 millió ha-t vetnek be búzával. E célból eddig 45.000 vagon búzavetőmagot biztosítottak. A román szeszgyárakat felhatalmazták, hogy összevásárolhassanak kétezer vagon olyan romlott kukoricát, amelynek legalább 20 százaléka elromlott. A romlott kukoricát szeszgyártásra használják fel.

NYILTÉR

Ügyfelem átvenni szándékozik Nádaszy László, Teleki-u. 51. szám alatti asztalos műhelyét. Felkéröm az üzlet hitelezőket, hogy saját érdekében követeléseiket nálam 8 napon belül jelezzék be.

Dr. Dobay Kálmán ügyvéd, Szaniszló-utca

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5. SZÁM.
Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30, félévre 15, egy óra 2.50 pengő.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 72.301.
Kéziratokat nem adunk vissza.

BÁRDOS LAJOS BEIKTATÁSA A KORONÁZÓ FŐTEMPLOM KARNAYI SZÉKÉBE. Augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján iktatták be ünnepélyes keretek között a koronázó főtemplom karnayi tisztebe Bárdos Lajos tereművészeti főiskolai tanárt, a városi plébániatemplom volt hírneves karnagyát. A néhai Sugár Viktor örökébe lépett kiváló egyházi muzikus beiktatása a tízórás nagymise keretében történt. Evangélium után Kátay Béla pápai kamarás, a koronázó főtemplom plébánosa vezette be tisztebe az új karnagyot, aki letette az esküt. Az új karnaghoz megleghangú beszédet is intézett a plébános. Az ünnepélyes alkalmakon Mozart koronázási miséjét adta elő a templom ének- és zenekara.

FELMONDTA A POSTA 19 BUDAPESTI ELŐFIZETŐ TELEFONÁLLOMÁSÁT. A MTI. jelenti: A posta 19 budapesti telefonelőfizető telefonállomását felmondta, mert ismételt figyelmeztetés ellenére a megengedett időnél hosszabb tartalmú helyi beszélgetéseket folytattak.

A BAROSS SZÖVETSÉG vezetősége felhívása és közleménye a szakosztály tagjaihoz. Ipar és kereskedés terén ténykedő, illetőleg kereseti tevékenységet folytató iparjogositványainak felülvizsgálása tárgyában kiadott 4780-1942. M. E. számú rendeletre vonatkozóan összes érdekelte tagjainknak készséggel ad minden téren s tekintetben felvilágosításokat a főtitkár, — iroda helyiségében. Tekintettel arra, hogy a beadvány mintához s határidőhöz van kötve, — igyekezzék mindenki a szükséges tájékoztatást a Baross Szövetségnél megszerezni.

INTÉZMÉNYESEN MEGKEZDIK ERDÉLYBEN A TALAJVÉDELMET. Kolozsvár. (MTI.) Erdélyben a román megszállás idején az erdők pusztítása és a vízszabályozás munkálatainak teljes elmaradása súlyos helyzetet teremtett. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület most elhatározta, hogy intézményesen megkezdje a talajvédelmet Erdélyben. Az egyesület gróf Teleki Béla elnöke alatt értekezletet tartott, amelyen megalkotották a talajvédelmi szakosztályt. A szakosztály elnökévé Szász Ferenc alispánt választották meg.

EZERPENGŐS ALAPÍTVÁNY BUDAPESTEN TANULÓ ERDÉLYI IFJAK RÉSZÉRE. Kolozsvár. (MTI.) Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület ezerpengős alapítványt létesített a Budapesti felállítandó népi kollégiumban tanuló erdélyi ifjak részére.

A RÉSZVÉNYKICSERÉLES HATÁRIDÉJÉNÉK MEGHOSSZABBÍTÁSA. A MTI. jelenti: A pénzügyminiszter a visszacsatolt területen székhellyel bíró részvénytársaságok számára illetékmentes részvénykicserélésre megállapított határidőt december 31-ig meghosszabbította.

Esküvői hír. Török Béla vas- és festékkereskedő és neje ezután is meghívják ismerőseiket és jóbarátait, Magdus leányuknak Szakátes János városi tisztviselővel folyó év augusztus hó 20-án, csütörtök este 7 órakor a Körösparti református templomban tartandó esküvőjére.

Modern festett BUTOR olcsón kapható MEZEINÉL
Szabadság-utca 12. Hálók, kombinált szobák, előszobák, konyhák.

MEGÁLLAPITOTTÁK A NAPILAPOK KARÁCSONYI NAPTÁRÁNAK OLDALTERJEDELMÉT. A MTI. jelenti: A kormány rendeletet adott ki a politikai napilapok karácsonyi naptárának oldalterjedelméről. Vidéki lapoknál a naptár legfeljebb 64 oldal és négy borítólappal terjedelmű lehet. Az előállításra kizárólag rotációs vagy íves nyomópapír használható. Ára húsz fillérről alacsonyabb és ötven fillérről magasabb nem lehet.

Segédmotorosok figyelmébe! Motorkerékpárok, varrógépek speciális javítását garanciával megkezdtem. Használt motorkerékpárt veszek és eladok
JAKAB műszerész Kossuth Lajos-utca 5. szám.
Telefon: 23-30

ELVESZTETTE KENYÉRJEGYÉT EGY HÁROMGYERMEKES CSALÁDANYA. Sarkadi Dezsőné, Krisztina utca 3. sz. alatti lakos kedden reggel a zsidókórház környékén elvesztette kenyérjegyét. A károsult szerkesztőségünk útján is nagyon kéri a becsületes megtalálót, juttassa a jegyet vissza, miután három gyermekét teszi ki nélkülözésnek a nagyon kellemetlen eset miatt.

MEGÁLLAPODÁSSAL BEFEJEZŐDTEK A NÉMET-FINN ÁRUCSERETÁRGYALÁSOK. Helsinki. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A német-finn árucseréről folytatott tárgyalások befejeződtek. Valamennyi kérdésben teljes megegyezésre jutottak.

Követházakban és vendéglőkben kérje a „MAGYAR LAPOK”-at.

Népművelési színelőadás, irodalmi és művészeti est a Református Kulturházban

Bihar vármegye Népművelési Bizottsága f. évi augusztus hó 21-től 26-ig öt vármegye népművelői részére előadó-képző-tanfolyamot tart, mellyel kapcsolatosan a Ref. Kulturházban (Teleki u. 27.) a népművelési műkedvelői színi társaságból és műsoros estékből is rendezemutató előadásokat. F. hó 22-én este fél 9 órai kezdettel Bagamér község műkedvelői Kodolányi János Földindulás című nevelőhatású színművét adják elő. A bagaméri műkedvelők a falutól várható műkedvelői teljesítményt messze túlszárnyalják. Rendezőjük, Mo-

haros István áll. igazgató-tanító felkészültsége a hivatásos színházi rendezők képzettségével vetekedik. A népművelési színelőadások közönségének tartalmas és élvezetes előadásban lesz részük.

A f. hó 25-én ugyancsak este fél 9 órai kezdettel rendezett **irodalmi és művészeti** előadás részre oszlik. Az irodalmi részen dr. nemes Hlatky Endre főispán mond bevezető beszédet, majd **Tanthó József** békésmegyei népművelési titkár több irodalmi társaság tagja **Magyar bánat** cím alatt tart előadást. **Bereczky Gizi** és **Zombory Sándor** Vörösmarty, Ady és Sajó Sándor költeményeket szavalnak. Az est művészi részén **Kocsis Judit** énekművész nő énekszámai, dr. **Szalai Elemér** zeneiskolai igazgató zongorakísérete, **Surányi Éva** magyar táncos, **Szathmáry Mihály** kurucdalai és **Soós András** zongorafűszere teszik változatossá a műsort. Az estet megnyitja és zárja a **Kálvin Kórus** (vegyeskar) **Kiss Béla** karnagy vezényletével. Ugy a műkedvelői színelőadásra, mint az irodalmi és művészeti este jegyek elővételben a Bihar megyei Népművelési Titkári Hivatalban (Hitler Adolf utca 15., telefon 15-83) és az előadások előtt a Ref. Kulturházban válthatók 1 pengő, 60 és 40 filléres árban.

Korona Filmszínházban
Oriási sikerrel fut **HONTHY HANNA** remekbe sikerült első filmje
A régi nyár zene, hangulat, vidámság.
Simor Erzsé, Szilassy László, Vaszary Piri, Csontos, Vágóné, a 2 Póthos.

VÁSÁROLJUK A MAGYAR VÖRÖSKERESZT FELÁROS BÉLYEGEIT. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A posta vezérigazgatósága felkéri a közönséget, hogy a Magyar Vöröskereszt és a Hadrókantongó Szövetség támogatására forgalomba hozott feláras bélyegeket vásárolva támogassa a nemes célkitűzésű akciót.

Orvosi hír. Dr. Gagyai József ig. főorvos csecsemő- és gyermekorvos szabadságáról hazaérkezett és rendezését Pável-u. 27. sz. alatti lakásán, hétköznapokon délután 3-5-ig megkezdte.

BÉKEFI MIKLÓS KITÜNTETÉSE. Békefi Miklós 1903-tól kezdve a nagyváradi lat. szert. püspökség erdőmérnöke volt. A román megszállás utáni években a püspökség birtokainak elvétele után 1942-ben kényszerű nyugalomba vonult. Pályája derekán letörve az anyaországba költözött, ahol mint magánmérnök működött. A felezabadulás után hazatért. A nagyváradi püspökség most méltányolva előző munkásságát, erdőtanácsosi címmel tüntette ki. Békefi Miklós kitüntetése osztatlan örömet kellett Nagyvárad és Biharmegye közönsége körében.

Fodrász iparosok közgyűlése

A Nagyvárad és Vidéke Ipartestület fodrász-szakosztálya folyó évi augusztus hó 24-én délután 4 órakor az Ipartestület helyiségében közgyűlést tart, melyre úgy a nagyváradi mint a nagyváradi járáshoz tartozó fodrász iparosokat tisztelettel meghívja a vezetőség.

A **fodrász iparosok Szent István napján**, csütörtökön, a m. kir. kereskedelmi miniszter 60.618-1926. K. M. sz. körrendelete értelmében déli 12 óráig tarthatják nyitva üzletüket. A szerdai és pénteki záróra nem változik.
Elnökség.

Ezer kötetes könyvtár a Hivatásszervezet tagjainak

Nagyvárad. A műveltebb munkástípus kialakulásához a helybeli Hivatásszervezet ismét egy újabb lépéssel közelítette meg kitűzött célját. Ezer könyvből álló könyvtár áll rendelkezésükre a Szervezet tagjainak, ahol a világ- és magyar irodalom legjelesebbjeinek könyveit megtalálhatják. A magyar munkásság a legteljesebb mértékben magáévá kell, hogy tegye a tanulást, önképzést, mert művelt ember mindenkor erős oszlopa az országnak. A könyvtár minden hétfőn és csütörtökön este 7-9 óra között áll rendelkezésére a tagoknak.

Oszinte mozikritika

Diszbemutatót tart szerdán este a Belvárosi Mozdó
„Estélyi ruha kötelező” —
Rény Eszterrel

Szerdán este fél tíz órai kezdettel Budapesttel egyidőben mutatja be a Belvárosi mozdó az első magyar könyvnyű, francia szellemességgel teltített vígjátékot, melynek címe „Estélyi ruha kötelező”. Az előreláthatóan nagy sikerű film főszerepét a csodálatos hangú Rény Eszter játssza, az új magyar filmsztár, aki eddig a bécsi operá énekesnője volt. Bemutakozása elé érthető várakozással tekint a mozilátogató közönség. Rény Eszter partnere Jávör Pál.

Mátyás mozgószínház
Mátyás király-út 62. Telefon: 17-64.
Szenzációs műsora:
Garszonlakás kiadó
Főszerepben: Turay Ida, Rajnay Gábor és Simor Erzsé.
Előadások ma szerdán 9-11-ig, 20-án csütörtökön d. u. 3, 5, 7 és 9 órakor. Olcsó helyárak.
Jön Jön
Pénteken 21-én a német filmremek **Jud Süss**
Főszerepben: Heinrich George, Werner Krauss.

SPORT

Felülvizsgálják a nagyváradai sport-egyletek helyzetét

(Nagyvárad.) A Törökvs elnöke néhány héttel ezelőtt előterjesztést tett az OSK-nak, amelyben feltárta az egyesület katasztrófális anyagi helyzetét. Megírták azt is, hogy a jelen körülmények között a különböző szakosztályok működését biztosítani képtelenek. Ugyanakkor tárgyalást kezdtek a NAC vezetőségével. Nem fuziót akartak létrehozni, hanem egy pártközvetítés tervét vetették fel közös irányítással. A tárgyalások folyamán képen már a második hete NAC edzők vezetik, mégpedig sikerrel a Törökvs gyakorlatosságait.

Keddén reggel Nagyváradra érkezett Reinhardt József, az OSK kiküldöttje, akit az állomáson a NAC részéről Jeney Rezső, a Törökvs részéről pedig Daróczy Kiss Lajos, Andriška Kálmán, vitéz Kiss László és Farkas Sándor fogadott. Az OSK

kiküldötte még a keddi napon megtekintette az Erzsébet-ligeti pályát, az ottlévő öltözőket, megszemlélte a Rhédey-kertet is, valamint a NAC és Törökvs felszerelését. Behatóan foglalkozott a Törökvs helyzetével és tapasztalatairól jelentést tesz Tárcay Felicidész Román miniszteri osztályfőnöknek, a társadalmi sport vezetőjének.

Szerdán a MAV egyesület panaszait vizsgálja felül. Az összes nagyváradai egyesületek, beleértve a NAC-ot és a Törökvs-t is, az OSK támogatását kérik egy önálló nagyváradai kerület felállítására.

Jeney Rezső ezzel kapcsolatban ki-

jelentette, hogy a mostani helyzet tarthatatlan és a sport érdeke is azt kívánja, hogy ezt a visszasságot mielőbb kiküszöböljék.

Kedden este az Ujságíró Otthonban alkalmunk volt beszélgetni Reinhardt Józseffel, aki a következőket mondta: Rövid nagyváradai tartózkodásom alatt azt a megállapítást szűrhettem le, hogy a sport igen gyenge lábon áll ebben a városban. A Törökvs kéreése teljesen jogos és az OSK minden bizonnyal segítségére is fog sietni. Ez a támogatás azonban nem elegendő, mivel itt sokkal mélyebbreható bajok vannak. Ezeknek kiküszöbölése pedig hosszabb időt vesz igénybe és sok minden mástól is függ.

Reinhardt József ezután városi támogatást, illetékesek megértését, a sport nemzetnevelő hatását fejtegette s mi mindenben igazat adtunk neki, sajnos azonban ezzel egy lépéssel sem kerültünk közelebb a megoldáshoz.

December 31-ig át kell alakítani a sport-egyletek alapszabályait

(MTI) A hivatalos lap szerdai száma közli a vallás- és közoktatásügyi mi-

niszternek a belügyminiszterrel egyet-értésben kiadott rendeletét a társadalmi sportegyletek alapszabályainak átalakítása tárgyában. A rendelet értelmében valamennyi sportegylet, illetve szakosztályok alapszabályai legkésőbb folyó év december 31-ig a kiadott rendelet rendelkezéseinek megfelelően átalakítandó. Az olyan egyesületeket, amelyek a rendeletnek nem tesznek eleget a kultuszminiszter a belügyminiszterrel egyetértve feloszlattja. A nem magyaros hangzású egyesületi címeket meg kell változtatni. A sportegyletek feladatait az alapszabályokban úgy kell megállapítani, hogy a keresztény és nemzeti eszme követelményeivel összhangban álljon és a honvédelmi nevelés célkitűzéseit érvényre juttassa. A rendelet előírja, hogy a sportegyletnek csak olyan személy lehet tagja, aki az 1941. 15. t. c. 9. paragrafusa értelmében nem minősítendő zsidónak. A rendelet hatálya nem terjed ki a motoros és repülő sportegyletekre, a lövésverseny és ügétverseny egyesületekre, a sportgalamb és sport horgász egyesületekre, végül a MEFSOK kötelékébe tartozó egyesületekre.

FELHÍVÁS

A NAC népes szurkolótáborá legntöbbségi öszejövetelén elhatározta, hogy a csapat sikeresebb szereplése érdekében Nagyváradon is megalapítja a „B-középet.” Ezért felkéri mindazon lelkesebb szurkolóit, akik a B-közép tagjai akarnak lenni, pénteken, szombaton, vasárnap és hétfőn este 7—9 óra között személyesen jelentkezzenek a NAC-otthonban (gróf Bethlen István-utca 1., Emke-szálló I. emelet) Juricskay Tibor titkárnál. Közli továbbá a szurkolók első öszejövetelére, hogy az elnökséggel történt tárgyalásai után sikerrel intézte el azt, hogy a B-közép tagjai a legnagyobb kedvezményt nyújtó arcképes igazolvánnyal látassanak el s minden szempontból kivételes előnyöket élvezhessenek

KIADÓFÜLAJIDONÓ
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

és felelős szerkesztő: Feltaláló kiadó:
Dr. Paál Árpád Dr. Schreffler Ferenc
Szent László-nyomda r. t.
igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körtorgógépén, Nagyvárad, Szilagy Dezső-utca 5. szám.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Jó karban levő írógépet megvételre keresek. Cím a kiadóban.

Eladó uri negyedben 3 szobás összkomfortos új ház beköltözhető, másik 3 szobás, szintén beköltözhető, gazdálkodónak is alkalmas, ára 16.000 pengő. Püspökfürdőben 2 szobás wikend tégla ház azonnal elfoglalható Tatayné, Szilagy-utca 12. 923

Eladó sürgősen Velencepart 33 számú ház, stranddal szemben tizenkettőezerért. 917

Jól jövedelmező és fejleszhető üzlet elutazás miatt sürgősen felerészben is eladó Erdéklődni délután 1—3.ig. Telefon 12—63. 918

Fényképezőgép eladó. Contax I. kisfilmes 3.5 lencsével. Kitűnő jó állapotban. Gazdovits, Kossuth-u. 20. műsz. részüzemben. 915

Römikövet megvételre keresek — Lukács György utca 49. 920

Zongora „Kern” bécsi gyártmányu, kitűnő karban, 950 pengőért eladó — Csáky-utca 39. 921

Egy valódi perzsaszőnyeg 2 és fél 3 és feles eladó. Halász-u. 39. 911

Eladó Nemzetközijog, dr. Baditz, Miskolc. 889

Különféle

Hevesi édes paradicsom uradalmi görögábrával garancia mellett Jurcsáknál Nagypiac. Telefon: 11-96.

Paragázzal poloskát, molyt, tetveket, azok petéit falból, padozat alól, butorból, felelősséggel irtja, Paragáz szolálat. Szilagy-utca 7. szám. Telefon: 21—96.

Mielőtt gyorsírást, gépirást, helyesírást tanuina, kérjen tájékoztatót Szabó Ferenc gyorsíróiskolájától. Vidékiek levélben érdeklődhetnek, Nagyvárad, Rákóczi-utca 12. I. e.

Társulnék tizezer pengővel üzlethez, vagy vállalkozáshoz. „Közreműködés” jellegre a kiadóban. 922

Fehérnemű foltozás, ruhajavítás, házakhoz megyek olcsón. Úres szobát keresek keresztény családnál. Német hölgy, Szafoveszky-u. 12. 913

Jókarban levő használt perzsa átvető szőnyeget, modern gardróbszekrényt keresek. Cím a kiadóban 783

Allást nyec

Angol szabóságához kézilányt felvezek és bejáró takarítótól keresek a reggeli órára. Bachné, Szent János-u. 25. szám.

Gépkocsivezető szerelőt keres. Mentőállomás. 904

Több évi irodai gyakorlattal bíró keresztény tisztviselő délutáni munkát keres. Cím a kiadóban. 914

Bejárónó azonnal felvétetik. Kovács Béni-u. 13. 919

Elveszett

Elveszett pénztárca 15 pengővel özv. Reech Mihályné névre szóló könyvjegy és zsirjeggel. Megtaláló hozza Heltay-utca 5-a alá. 916

Elveszett Wesselényi Zoltán nevről szóló kenyerjegy ridikülbéli fényképekkel. Becsületos megtaláló hozza kiadóba.

Férfi ruhákat használtakat, legjobb áron vehet, eladhat

MOLNAR

hasznátruha üzletében
Bémer-tér 1. (udvarban)
Hívásra házhoz jövök.

RÁDIÓ

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 20.

Budapest I.

- 5.00 A szeretet hullámhosszán. — Honvédeink családtagjai üzennek a Nemzetközi Vásárból. — Hangfelvétel.
- 8.00 Fohász. Szózat. Hírek.
- 8.30 3 Szent István-napi körmenet a Várban. — Beszél Jandik József. Utána: Egyházi ének és szentbeszéd a budavári Koronázó főtemplomból. A szentbeszédet misé közben Scheffler János dr. szatmár-nagyvárad megyéspüspök mondja. Énekel a templom énekkara Bárdos Lajos vezényletével.
- 12.20 Időjelzés, vizállásjelentés.
- 12.35 Zenés örsékváltás. — A közvetítést a Királyi Várpalota udvaráról vezeti Budinszky Sándor.
- 13.20 Serédi Jusztinián dr. bíborshercegprimás rádiószózata
- 13.35 Szórakoztató zene.
- 13.45 Hírek.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.00 Első szentkirályunk a művészetben. Derecsényi Dezső dr. előadása. Felolvasás.
- 15.10 Szép Ilonka. — Vörösmarty Mihály költeményét Losonczy Dezső kísérőzenéjével emondja Abonyi Géza. Hangfelvétel.
- 15.25 Légitűk fúvószenekara.
- 16.00 Pusztai államalkotók. Sedáni Ábrány György előadása.
- 16.25 Szórakoztató zene.
- 17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven.
- 17.20 Weidinger Ede szalonzenekara.
- 17.55 István király legendája. Középkori Szent István legendák. Felolvasás.
- 18.10 Karácsonyi Margit és Cselenyi József énekel, kíséri Oláh Kálmán cigányzenekara.
- 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
- 19.20 Tíz inagyar vers. Örk magyar sors. A verseket emondja Lelontay Árpád.
- 19.50 Beethoven: István király nyitány (Bécsi Filharmonikusok, vezényel Pchert Heger.)
- 20.00 Hangképek a Szent István-napi sportemlékeiről. Beszél Plinvar István és Legényei József dr.
- 20.25 Halló! Itt rádió Budapest. Rádióóránd.
- 20.40 Hírek, lövésversenyeredmények.
- 22.15 V. dák József cigányzenekara.
- 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és finn nyelven.
- 23.25 Kern-v. zene.
- 24.00 Hírek.

Budapest II.

- 18.00 Magyar nagy zenekari művek.
 - 19.30 Ditrői Csiby József zongorázik.
 - 20.00 Hírek.
 - 20.10 Gyimesztől—Középig. Verssel, — Verssel, népmuzsikával az országon át. Felolvasás.
- PÉNTEK, AUGUSZTUS 21.**
Budapest I.
- 5.00 A szeretet hullámhosszán. Honvédeink családtagjai üzennek a Nemzetközi Vásárból. Hangfelvétel.
 - 6.40 Ébresztő. Torna.
 - 7.00 Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
 - 10.00 Hírek.
 - 10.15 Szórakoztató zene.
 - 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
 - 11.20 Bán Sándor zongorázik.
 - 11.40 A magas vérnyomás. Torday Árpád dr. egyetemi rendkívüli tanár orvosi előadása.
 - 12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz.
 - 12.10 A József nádor 2. honvédegylogezred zenekara.
 - 12.40 Hírek.
 - 13.20 Időjelzés, vizállásjelentés.
 - 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat a Nemzetközi Vásárból.
 - 14.00 Sovinezky László szalonzenekara játszik a Nemzetközi Vásár stúdiójából.
 - 14.30 Hírek.
 - 14.45 Műsorismertetés.
 - 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
 - 15.20 Szórakoztató zene.
 - 16.15 Milyen legyen a jövő asszonya. Nagy Média előadása
 - 16.45 Időjelzés, hírek.
 - 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.
 - 17.25 Szórakoztató zene.
 - 17.55 Kállay Miklósné, a miniszterelnök hitvese beszél a Női Önkéntes Honvédelemről.
 - 18.10 Német hallgatónknak.
 - 18.30 Magyar népmuzsika. Molnár Inre dr. a Zeneművészeti Főiskola tanára előadása.
 - 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
 - 19.20 Pataky Kálmán énekel.
 - 19.45 A Magyar Tanítók Irodalmi körének estje.
 - 20.15 Rádiózenekar.
 - 20.45 Külügyi negyedóra.
 - 21.20 Magyar művészet Nagy Lajos korában. Gerevich Tibor egyetemi tanár előadása.
 - 22.10 Zenés közvetítések a Margitsziget különböző szórakozóhelyeiről.